

SAVE OUR RICE MEDIA DOSSIER

NOVEMBER 2016 TO OCTOBER 2017

SAVE OUR RICE

MEDIA DOSSIER

November 2016- October 2017

Save Our Rice -Media Dossier November 2016- October 2017

Anishida G.V - Documentation Assistant
Save Our Rice Campaign

Published by -
Save Our Rice Campaign

CREATE

2/84, Melachatram Street, Paramakudi,
Tamilnadu, India-623707

Campaign Office:

Thanal,

OD-3, Jawaharnagar Kawdiar

Thiruvananthapuram-695003

Kerala, India.

Email:- indianricecampaign@gmail.com

Website:- www.indianricecampaign.org

Phone: 0471 2727150

Introduction

Save Our Rice Campaign aims to build a movement towards achieving food security and sovereignty, reviving rice culture and sustaining rice ecosystems. Save Our Rice attempts to sustain rice by creating linkage between different sectors, developing capacities to address local/ regional concerns, building alternatives models for sustainable ecological rice cultivation and developing a platform of people with rice culture as a common concern. The campaign was launched in 2004 in the Second International Year of Rice in Kumbalangi, Kerala. The Campaign is coordinated by Thanal and CREATE. The campaign is active in six states - Tamilnadu, Kerala, Karnataka, East and North East and West Bengal, where it is coordinated by partners in those States. The major campaign objectives are

- Conserving Rice Ecosystems
- Sustaining Rice Culture and Diversity
- Protecting Traditional Wisdom
- Preventing GMOs and Toxics
- Ensuring Safe and Nutritious Food

This dossier is a collection of media reports from November 2016 to October 2017 related to work done in six states, by Save Our Rice Campaign

സ്, പി.എസ്. ഷീല തുടങ്ങിയ വർ പ്രസംഗിച്ചു.

ഔഷധത്തോടും ഒരുക്കുന്നു

40 ഇനം നെൽവിത്തുകളുടെ സംരക്ഷണ പരിശീലനമൊരുക്കി കൃഷിപാഠശാല

വടക്കാഞ്ചേരി: വൈവിധ്യമാർന്ന നെൽവിത്തുകളെ പരിചയപ്പെടുത്തി ആറങ്ങോട്ടുകര കൃഷിപാഠശാലയിലെ പഠന ശില്പശാല ശ്രദ്ധേയമായി. തവളക്കണ്ണൻ, കട്ടമോടൻ, രക്തശാലി, നവര, ചിറ്റേനി, ജീരകശാല തുടങ്ങി പൊന്നാരുൻ വരെയുള്ള വിത്തുകളുടെ സവിശേഷത വിവരിച്ചായിരുന്നു പരിശീലനം.

ഓരോ നെൽവിത്തിന്റെയും പ്രത്യേകതകൾ വിവരിച്ചു നൽകി ഓരോന്നും മുളപ്പിച്ചതി

ആറങ്ങോട്ടുകര കൃഷിപാഠശാലയിൽ നെൽവിത്തുകൾ നടുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾ

നുശേഷം പ്രത്യേകം തയ്യാറാക്കിയ പാടത്ത് അവ നട്ടത് കൃട്ടി കളായിരുന്നു.

ആറങ്ങോട്ടുകര പാഠശാലയ്ക്ക് പുറമേ വടക്കാഞ്ചേരി ഗവ. ഗോൾഫ് ഹൈസ്കൂൾ, ചാത്തന്നൂർ ഹയർസെക്കൻഡറി സ്കൂൾ, എഴുമങ്ങാട് സ്കൂൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽനിന്നുള്ള കുട്ടികളാണ് പാഠശാലയിൽ പങ്കാളികളായത്. ഷമിക മോണേ, എസ്. ഉഷ, സി. രാജഗോപാലൻ, കെ. പി. ഇല്യാസ്, കെ.വി. ശ്രീജ എന്നിവർ നേതൃത്വം നൽകി.

Mathrubhumi digitalpaper THIRUVARUR Thu, 13 July 2017 digitalpaper.mathrubhumi.com/c/20506595

6

News about training for planting paddy seed saplings by school students in Arangottukara in Mathrubhumi News paper

Go green, heal the world

SRIDHAR R

Cancer is no more that rare illness happening to some hapless person far away. It was in the 1980s that people saw the movie *Ranam* weeping their hearts out for the young boy who dies of leukaemia. Today, this is almost a next door story, waiting to happen to any of us. The US National Cancer Institute says that every one out of two men has a risk of developing cancer and every one is four dying out of it. For women, it is one in three and one in five respectively. Apart from cancer, reproductive disorders, endocrine disruptions, learning and other mental disabilities, heart ailments and other lifestyle disorders—literally everything is on the rise. Now, this shows that there is something inherently wrong in the way we are handling our lives, health, home, materials, science, technology resources, food, water and our children.

Climate Change is also almost here to stay and is going to change everything, except the likes of Donald Trump and the rich oil-stinking denial bullies. One can keep on denying Climate Change, but nobody would ever be able to deny the devastating effects of it, starting from the melting massive glaciers to the terrifying, recurring floods, winds, heat, cold and rains, like never seen before. If temperatures are rising and the average in the last two decades has been the worst ever, the denials would have to eventually stop when the burn is felt.

Now to the question: Can something be done about all these? Yes. Can something be done by us — You and Me? Surely yes.

Green is a clean way of looking at life and human activity on earth, making it truly peaceful, enjoyable, sustainable, equitable and healthy. Now that's not far-fetched as it sounds. Green is, first of all, slowing down the fast death lane. It's about growing up into a cooperative society rather than a competitive one (quite opposite to parents asking children to join the rat race for a first rank!). A rat race is where, even if you end up a winner, you are still a silly rat! And that I am sure nobody actually wants their children to grow up into.

So, Green is about bringing up a society that would shift gear, slow down, become wiser (not smarter!) and heal the world.

Environmentalist Sridhar R puts forth six daily hacks one can follow to conserve resources and save the planet

How do we go about it? There are a hundred simple things one can do. But let me pick up six simple initiatives we, as homely parents and children, can do

Zero Waste

Composting is not an option and four-lane roads less fundamental than we think. So, being water conscious, ensuring the protection of all its sources, avoiding pollution and minimizing use should be adopted by families. Ensure that we use only minimal water needed for all those activities—brushing

make water flow away and not into the earth. That's where water has to be for our future (even present!).

Grew Organic, Eat natural

It's already the buzz word. And it's such a rage in the western world. But actually, it is

100 m away grocery shop is a 150 cc bike ride or a 1000 plus cc car ride. Isn't that the unhealthiest thing you can do? Question is what are legs for? So walk and cycle. Cut on carbon emissions, fat formations and unnecessary expenditures and commit that a two or four-wheeler is the last resort. And help the earth heal itself from a global crisis. As the saying goes - Think Global, Act Local.

Responsible Buying

If everyone on this earth lived like an American, consuming as much as they do, we will actually need four Earths, and we don't have that! And that's precisely why we have increasing hunger, climate change and ecological disasters in the making. So, let's follow the Gandhian path - The

today; it is a necessity. And depending on how creative you are, there are various ways of doing it. The ComPOSTs are some neat ways of composting your organic discards. And composts could find its way into a beautiful flower or vegetable garden. Non-degradable materials are a different

call—avoid them as much as possible, simply don't buy things that would end up in a clogging stream and would never degrade. Join the anti-plastic initiative of the city and where you cannot avoid them, ensure that it reaches a recycling centre - the many material recovery facilities coming up in the city.

Water Conscious

First, let's know that 60 per cent of human body is water. 71 per cent of earth surface is water and without water, all of us will die. And that makes big houses, concrete floors, mobile phones

teeth to washing clothes and cars. Also ensure not to use those "stuffs" that pollute water—detergents, chemical soaps, cleaning agents etc. Do we have alternatives? Yes, some hazardous chemical-free and natural stuff like soap nut powders and solutions you pick from responsible organic shops are healthy and safe. And finally, don't forget to remove all those tiles and concrete around your homes and buildings which

the simplest way of making food, without the complications of using chemical fertilizers etc. A house with even a 500 sq ft roof can

make enough vegetables and some fruits for a small family. Obviously, it needs some knowledge and skills, but surely not as tedious as learning how to use a computer! So go for it. Make your food safe, nutritious and become a farmer (nowadays there are a new breed - Urban farmers! So no feeling inferior about it).

Walk, Cycle

Just think about the last few days. How many times did you actually walk? Even the nearest

world has enough for everyone's need, but not enough for everyone's greed. Stop going to super markets, buy as much local and buy only what you need it. And when you buy, make sure they are as natural as possible with minimum of toxic, plastic packing.

Use your hands

That's something you can start off now. Look out for all those things that you use machines and external energy for and ask yourself - Can I do this manually. It brings back skill, it racks up your brain and keeps you healthy. It eventually adds up to being able to avoid those ecologically disastrous power plants like the Atharvally Hydro power or the Koodankulam Nuclear Power. And some of these hands on work, most of the time, turns out to be better than your cards and fat-reducing exercises.

As politician, environmentalist and author Bob Brown says, "The future will either be green or not at all".

Sridhar Radhakrishnan

There is no use beating around the bush, so lets come to the point straight. Drought in a water blessed state like Kerala, is not a situation, nor is it a calamity, its a Shame.

This year we have had deficit rains, the IMD Director says it is 34% less from the South-West Monsoon, and if the North-East also fails us, we would have a "drought-like" situation. Infact, the Kerala Assembly even discussed this, and declared Kerala as drought hit. But what does this deficit mean in actual numbers - 1352.3 mm of rain instead of the predicted 2039.7 mm. Now, Kerala with an annual average rainfall of 3107 mm actually has a mind-boggling quantity of water pouring down on it as rain. That is estimated to be 7030 crore cubic metre (7030,00,00,000 cubic metre), which is actually on an average more than 20 lakh litre per head per year. On an average each person need about 100 litres per day, and that would mean just 36,500 litres per

capita per year. This actually comes to less that 2% of the available rain water. Put in simple terms, we only need to trap and store about 2% of the total rain poured down on us every year for direct human household use. The rest goes for all the other purposes, the natural world, industrial, agriculture power, institutional and other socio-cultural-environmental needs, as well as future storage. And this year we are still probably getting 70% of the total rains and yet we have a drought like condition. A study on the incidence of droughts showed that during the period 1871-2000, Kerala experienced 66 drought years, out of which, twelve were moderate and twelve were severe droughts. This means drought, simply understood as a shortfall of rains, and hence shortage of water availability, has been here for a very very long time. Yet, we have not yet learnt to manage and cope with it, neither as households, communities or collectively as a state. This is why, the situation is a matter of

shame. Traditionally, all the water storage and conservation structures, some natural, some pre-historic, some evolved over time, and some man-made - from the grasslands of our western ghats, the shola forests, the rocky granite as well as the laterite mountains and hills, the mid-land hills, lakes, ponds, rivers, paddy and wetlands, backwaters, and at the micro-level man made structures of wells, and local systems such as surangas, kokkarnis etc, all of them served its purpose of trapping water, so bountifully fed to us by the monsoons. What have we done with it? Today, thanks to the rush to develop our state, to upgrade our luxuries to standards as in Gulf or in the West, or even the hyped up Gujarath ! we have systematically done away with these structures. And this we have done it at the State level, at the LSG level and even at household level !! So, in the time of this years drought, lets

PHOTO: BIJULAL

Let's get our act together

"talk" about two debates in the State – the protection of the Western Ghats, and the protection of paddy/wetlands. Today, a state, whose very survival depends on the Western Ghats, fought and rejected, suicidally so, its lifeline, the Dr Madhav Gadgil chaired Western Ghats Ecology Expert Panel (WGEEP) report. Simply because a few political leaders from all parties, a few community leaders from some religious outfits, campaigned against it, even going to the extent of violent reactions. If we had the common sense to let this panel report be implemented, the biggest beneficiaries would have been Kerala's environment, its water bodies and the farmers and people living in these ecologically sensitive areas. And better still, there was immense potential in actually getting paid, in terms of ecological services cost, to conserve this as a community landscape. Thanks to very narrow minded leaderships, we missed that bus. Now, we, especially those living in the sensitive bounds of the Western Ghats, would forever be forced to live in droughts, landslides, floods, man-animal conflicts, seasonal crop losses, and unremunerative, unsustainable livelihood options. Unless otherwise, we learn from the mistake, and decide collectively, that the WGEEP report is actually a lifeline for the State. So, for a sustainable, drought-free state, we need to revive the WGEEP report and see how sensibly and sensitively we can implement it.

Kerala's paddy and wetlands during

the years 1955-56 was 7.68 lakh ha which increased to 8.74 lakh ha in 1970-71 thanks to intensive efforts from Government to bring more fallow wetlands into cultivation. Since then, the State got caught into a blind "developmental" complex, and paddy lands faced the biggest onslaught. While, the genuine needs of the farmers for a house, whose only source of land was paddy land was justifiable, what Kerala saw was an unprecedented destruction of its paddy and wetlands, mostly for non-agricultural and commercial purposes, resulting in more than 75% of it being destroyed. In 2008, the then State Government recognising the need to protect food and water security, promulgated the Kerala Paddy and Wetland Conservation Act. But the ensuing 8 years saw systematic attempts to sabotage the Act. Today, the State is trying its best to bring the unpardonably pending Data Bank, that is critical to the protection of the lands. Still, as a people, we are not convinced about the need to protect paddy and wetland. Every day, hundreds of acres of such lands face destruction. Here, even the genuine needs of those who don't have land to build a house is also subverted, in the rush by the land and construction groups to violate all laws to build on and destroy the most effective water conservation bodies of the State. If we were to really want to cope with the ever increasing threat of drought – we better decide to conserve our paddy lands, bring all that was filled and reclaimed back to its natural form, and

compensate the farmers with a good package that will incentivise them to protect this for posterity.

The debate around protection of the Western Ghats, and the Paddy and Wetlands in no way speaks about a so called environmentally conscious society. The debate is simply a reflection of our mental attitudes, to "develop" at any cost, and collapse. The present Kerala mindset is one that seems to have lost its memories of its rich homesteads, vast terrains of green fields, forests, water filled landscapes and are walking into a future that is mostly about airports, seaports, hospitals, roads, malls, parking, lots, diseases and morbidity management!

And in such a situation, what can we do but only "talk" about the drought, in meetings, seminars, channels, and even in the State Assembly, and that too only when it actually draws into us. This has become a habit. During the rain, we forget the water, we forget the earth and its structures that need to store the water, and when the drought comes, we lament the scarcity of it. At least this year, let's learn, and invest on policies and activities that a State must take up to ensure drought-proofing for the years to come. Let's hope that the Haritha Keralam efforts of the State Government would address this. And in such an effort, the protection of the Western Ghats and the Paddy/Wetlands should play a critical role. ●

The writer is Programme Director, Thanal.

കാർഷിക കേരളം 2016

എസ്. ഉഷ, തന്നൽ

കാലാവസ്ഥ താളം തെറ്റിയ ഒരു വർഷമാണ് കഴിഞ്ഞുപോയത്. മഴയുടെ ഏകദേശിച്ചിലുകളും വരൾച്ചയും മുൻപും അനുഭവപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിലും കേരളത്തെ ശക്തമായി പിടിച്ചു കുലുക്കിയ ഒരു വേനലും അതിനു ശേഷം വളരെ ശോഷിച്ചു പോയ തെക്കുപടിഞ്ഞാറൻ കാലവർഷവും തീരെ ദുർബ്ബലമായിപ്പോയ തുലാവർഷവും എല്ലാം ചേർന്ന് യഥാർത്ഥത്തിൽ കേരളത്തിന്റെ ഭാവിയെ കുറിച്ചൊരു ഉത്കണ്ഠ ഈ വർഷം നമ്മളിൽ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ജലം, കൃഷി, ക്ഷേമസുരക്ഷ, ആരോഗ്യം തുടങ്ങിയ അടിസ്ഥാന വിഷയങ്ങളെല്ലാം ഗൗരവമായി ചിന്തിക്കാൻ ഈയൊരു അനുഭവം ധാരാളമാണ് വികസനത്തേക്കാൾ അതിജീവനത്തിനാണ് പ്രാധാന്യം നൽകേണ്ടതെന്ന് കുറേയൊളം ഉന്നത തലങ്ങളിൽ കേൾക്കുന്നുണ്ട്.

കഴിഞ്ഞ കുറച്ചു വർഷങ്ങളായി, മണ്ണിലേക്കു തിരിയണമെന്ന മോഹം കൊണ്ടു നടക്കുന്ന കുറേയൊളം കേരളത്തിൽ ഉണ്ടായി വരുന്നുണ്ട്. പ്രായമായവർ മാത്രമല്ല ചെറുപ്പക്കാരുടെ, കുട്ടികളുടെ, സ്ത്രീകളുടെ ഒരു വലിയ നിര തന്നെ മണ്ണിലേക്ക്, പ്രകൃതിയിലേക്ക് നോക്കുന്നുണ്ട്.

പ്രായമായവർ മാത്രമല്ല ചെറുപ്പക്കാരുടെ, കുട്ടികളുടെ, സ്ത്രീകളുടെ ഒരു വലിയ നിര തന്നെ മണ്ണിലേക്ക്, പ്രകൃതിയിലേക്ക് നോക്കുന്നുണ്ട്.

ലേക്ക്, പ്രകൃതിയിലേക്ക് നോക്കുന്നുണ്ട്. കാലാവസ്ഥാമാറ്റത്തിന്റെ കടുത്ത ചൂടിലും വരൾച്ചയിലും ഇവരുടെ മനസ്സിന്റെ നന്മയും നന്നവുമാണ് കേരളത്തിനെ കുളിർന്നിയിട്ടുണ്ട്.

2016-ലെ കാർഷിക കേരളം എന്തായിരുന്നു? സന്തോഷമുള്ള മുന്നോട്ടുള്ള നാലോ കാര്യങ്ങളാണ് മനസ്സിൽ ഓടിയെത്തുന്നത്. ഉത്തര കേരളത്തിൽ പലയിടത്തായി നട

ന്ന വിത്തുതൂങ്ങലുകൾ നാടാകെ കൂടുതൽ പ്രയാസം നേടുന്ന ജൈവപച്ചക്കറി കൃഷി കൂട്ടികൾ വിത്തുകളും മണ്ണും കൃഷിയുമായി ഇടപഴകുന്ന ദൃശ്യങ്ങൾ നെൽപ്പാടങ്ങളുടെ പുനർനിർമ്മിതി ആനുകൂല്യം മന്ത്രാലയം കായലിലും നടന്ന വിത്തിടൽ തുടങ്ങിയ വൈകാരിക ശുഭസൂചകമാണ്. എന്നാൽ, മോശപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളും ഉത്കണ്ഠകളും ഒക്കെണ്ടായി പരമപുഴയിലും ഇടനടൻ കുന്നുകളിലും നിയന്ത്രണമില്ലാതെ തുടർന്നു വന്നു. വയൽ നികത്തലുള്ള കയ്യേറ്റങ്ങൾ, ജനിതകമാറ്റം വരുത്തിയ കടുകിൻ അനുകൂലി കൊടുക്കാനായി കേന്ദ്രസർക്കാർ നടത്തിയ നീക്കങ്ങൾ, കളനാശിനികളുടെ വ്യാപനം ഇതെല്ലാം വലിയ മാറ്റങ്ങൾക്കുള്ള മറ്റൊരു നാശത്തിനുള്ള തീരുമാനങ്ങളും ഏർപ്പാടുകളുമാകുമ്പോഴും ചെറുതെങ്കിലും ഇതിനെ തിരയുന്ന ഇല്ലാശക്തിയും അർത്ഥവും നിറഞ്ഞ കൂട്ടായ്മകളുടെ വ്യക്തിത്വങ്ങളുടെ ഇടപെടലുകളുടെ ശക്തി കുറച്ചു കണന്നാൻ കഴിയില്ല. പുതിയതായി അധികാരത്തിലെത്തിയ കൃഷിമന്ത്രിയുടെ താൽപര്യവും ഈ പ്രതിരോധത്തിന് വലിയൊരു

13

Thanal

ഉൾജ്ജ്വലമാണ് നൽകിയത്.

വിത്തുസവങ്ങൾ

നാടിന്റെ പൈതൃകമായ, കർഷകരുടെ സമ്പത്തായ വിത്തുകൾ വലിയൊരു അന്യം നിൽക്കലിന്റെ വക്കിലാണ്. ലോക ഭക്ഷ്യസംഘടനയുടെ കണക്കുപ്രകാരം 75-80 ശതമാനത്തോളം കാർഷിക ജൈവവൈവിധ്യം കഴിഞ്ഞ 100 വർഷങ്ങൾ കൊണ്ട് ഇല്ലാതായിട്ടുണ്ട്. അതിൽതന്നെ വലിയൊരു ശതമാനം നമ്മുടെ നഷ്ടപ്പെട്ടത് ഹരിതവിപ്ലവം തുടങ്ങിയതിനു ശേഷമാണ്. ഈയടുത്ത

കാലത്ത് പ്രശസ്തനായ ഒരു സയൻസ് റിപ്പോർട്ടർ ഐ.ആർ.-8 എന്ന അത്യുത്പാദക വിത്തിനെ കുറിച്ചും അതേങ്ങനെ ഇന്ത്യയിലെ പട്ടണിമാറ്റിയെന്നതിനെ കുറിച്ചും എഴുതുകയുണ്ടായി. ഈ അത്യുത്പാദക വിത്തിന് ഒരു ചർച്ചയും വിവാദത്തിനും വഴിവെച്ചു. ഒരു ലക്ഷത്തോളം നാടൻ നെല്കൃഷിക്കർമ്മങ്ങളെ തള്ളിക്കളഞ്ഞ് ഈ ഒരൊറ്റ വിത്തിനെ സ്വീകരിച്ചതിലെ അശാസ്ത്രീയത കാർഷിക വിദഗ്ദ്ധർ തന്നെ ചോദ്യം ചെയ്യുകയുണ്ടായി.

വിത്തുസവങ്ങൾ കാണാനും ആസ്വദിക്കാനും വരുന്നവർ കൃഷിയോടും ജൈ

വൈവിധ്യത്തോടും താൽപര്യമുള്ളവരാണെന്നതാണ് അനുഭവം. നഗരവാസികളിൽ കൂടുതൽ പേരെങ്കിലും തങ്ങളുടെ ഭക്ഷണം എവിടെ നിന്ന് വരുന്നു എന്ന് അന്വേഷിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അവരും വിത്തുസവങ്ങൾ കാണാനെത്തുകയും വിത്തും ഭക്ഷണവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം തിരിച്ചറിയാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടെപ്പോൾ. കേരളത്തിലെ ജൈവചങ്ങലകളിൽ മുപ്പത്തോളം നാടൻ അരി ഇനങ്ങൾ വിറ്റുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് ഈ തിരിച്ചറിവ് ഉണ്ടായതിനാലാണ്. തിരുനെല്ലിയലും വെള്ളാകല്ലരിയും മറ്റും നടന്ന വിത്തുസവങ്ങൾ

14

ക്ഷേമവൈവിധ്യം കൊണ്ടും സമൃദ്ധമായി
ഭയം പാമ്പു ക്ഷേമത്തിന്റെ ഗുണവും
ഭയം അറിയാനായി ആയിരക്കണക്കിന്
ആളുകളാണ് ഈ ക്ഷേമങ്ങളിലേത്തിയത്.

ജൈവപച്ചക്കറി കൃഷി

ഇക്കഴിഞ്ഞ ഒരു വഷർത്തെ പത്രമെടുത്തു
നോക്കിയാൽ ജൈവപച്ചക്കറി കൃഷിയെ
കുറിച്ച് വാർത്ത വരാത്ത ദിവസങ്ങൾ കുറു
വായിരുന്നു എന്നു കാണാം. പ്രത്യേകിച്ചും
വിഷു, ഭാണം തുടങ്ങിയ കേരളത്തിന്റെ
ദേശീയതവങ്ങൾക്കുടനുബന്ധിച്ച് ഇതിൽ

മുന്നിൽ നിന്നത് സ്ത്രീ കർഷക കുടായ്മ
കളാണ് എന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്. മറ്റൊരുവി
ഭാഗം ഇടതു രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടി പ്രവർത്തകർ
തന്നെയാണ്. ഒരു തൊഴിൽ ചെയ്യുമ്പോഴും
കൃഷിയിൽ താൽപര്യത്തോടെ ഇടപെടുന്ന
വേറൊരു വിഭാഗവും കേരളത്തിൽ വളർ
ന്നു വരുന്നുണ്ട്. ജൈവ-നാടൻ പച്ചക്കറി
കൾക്ക് പ്രചാരകോനുണ്ടായ ഒരു പ്രധാ
ന കാരണം തമിഴ്നാട്ടിൽ നിന്നു വരുന്ന
പച്ചക്കറികളിൽ കണ്ടെത്തിയ കിടനാശിനി
സാന്നിദ്ധ്യത്തെ കുറിച്ചുള്ള വാർത്തകളാ
ണ് ഇതിനെ തുടർന്നുണ്ടായ ചർച്ചകൾ
ഇക്കാര്യത്തിൽ ഏറെ ഗുണം ചെയ്തു.

കൃഷിയെ തള്ളിക്കളഞ്ഞ ഒരു സമൂഹം
പതുക്കെയെങ്കിലും സ്വന്തം ആഹാരം സ്വയം
കൃഷി ചെയ്തുണ്ടാക്കണമെന്ന ആഗ്രഹം
ത്തിലേക്ക് എത്തിച്ചേരാൻ ഈ റിപ്പോർട്ടു
കളും ചർച്ചകളും ഏറെ സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്.
അതിന്റെ ഒരു പ്രതിഫലനം നമ്മൾ കണ്ടത്
കഴിഞ്ഞ അസംബ്ലി ഇലക്ഷൻ കാലത്താണ്.
മിക്ക രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികളുടെ മാനിഫെസ്റ്റോ
വിലും കൃഷി, പ്രത്യേകിച്ചും ജൈവ പച്ചക്കറി
കൃഷി എന്ന ആശയം പ്രധാന ഇടം നേടി.
എന്നാൽ ഈ ആവേശത്തെ ഉൾക്കൊള്ളാ
നോ അതിനനുസരിച്ച് നയങ്ങളിലും സ്കീ
മുകളിലും മാറ്റം വരുത്താനോ കൃഷിവകു
പ്പിന് ഇപ്പോഴും ആയിട്ടില്ല എന്നതും ഒരു
യാഥാർത്ഥ്യമാണ്. മുഴുവൻപുറത്തുമായി
തുടർന്നുപോരുന്ന പദ്ധതി നടത്തിപ്പിൽ
നിന്ന് അടിസ്ഥാനമാറ്റങ്ങൾ ഉണ്ടാകുകയും
കർഷകരുടെ കൂടെ പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള
സ്വാതന്ത്ര്യം കൃഷി ആപിസർക്കാർക്ക് കൈ
വദുകയും ചെയ്താലേ ശരിയായ വളർച്ച
ഈ മേഖലയിൽ ഉണ്ടാകൂ.
കൃഷിവകുപ്പും ജൈവകൃഷിമേഖലയിൽ
പ്രവർത്തിക്കുന്ന സംഘടനകളും കർഷ
കരും കൂടുബന്ധി സംവിധാനങ്ങളും

കാലാവസ്ഥാമാറ്റം കാർഷിക മേഖലയെ
സാരമായി ബാധിച്ചു തുടങ്ങിയ ഇക്കാ
ലത്ത് പ്രാദേശിക വിത്തുബാങ്കുകളും
ജൈവകൃഷി പഠന സഹായകേന്ദ്രങ്ങ
ളും ഉണ്ടായേ മതിയാവൂ.

പത്തൊമ്പത് തലത്തിൽ ഒരുമിച്ച് പ്രവർ
ത്തിക്കുകയാണെങ്കിൽ വളരെ ചുരുങ്ങിയ
കാലത്തിനുള്ളിൽതന്നെ ജൈവ പച്ച
ക്കറി ഉത്പാദനം കൂട്ടാൻ കേരളത്തിനു
കഴിയും. ഈ മേഖലയിലെ വലിയൊരു
ന്യൂനത ജൈവപച്ചക്കറികൃഷിക്കുവേണ്ട
നല്ല വിത്തുകളുടെ അഭാവമാണ്. ജൈവകൃ
ഷിക്കനുയോജ്യമായ നാടൻ വിത്തിനങ്ങൾ
അതാതു മേഖലകളിൽ തന്നെ ഉത്പാദിപ്പി
ക്കാൻ കഴിയണം. ജൈവ കർഷകർ, ജൈ
വകാർഷിക സംഘടനകൾ തുടങ്ങിയവർ
ഇതിനുള്ള ശ്രമം ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും
ഇത് എവിടെയും എത്തിയിട്ടില്ല. കാർഷിക
സർവകലാശാല, നാഷണൽ ബ്യൂറോ ഓഫ്
പ്ലാന്റ് ജെനറ്റിക് റിസോഴ്സ് തുടങ്ങിയ
കാർഷിക ഗവേഷണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ
ശേഖരിച്ചിട്ടുള്ള വിത്തുകൾ ഇതിനായി
പ്രയോജനപ്പെടുത്തുകയാണെങ്കിൽ അത്
കാർഷിക അഭിവൃദ്ധിയിലൂടെ, ക്ഷേമവും
ക്ഷയുടെ മേഖലയിൽ കൊണ്ടുവരാനു
ള്ളൊരു തുടക്കമായിരിക്കും. കർഷകരു
ടെയും സംഘടനകളുടെയും പങ്കാളിത്ത
മുള്ള ഗവേഷണം വിത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ
വളരെ അത്യാവശ്യമാണ്. കാലാവസ്ഥാമാറ്റം
കാർഷിക മേഖലയെ സാരമായി ബാധിച്ചു
തുടങ്ങിയ ഇക്കാലത്ത് പ്രാദേശിക വിത്തു
ബാങ്കുകളും ജൈവകൃഷി പഠന സഹായ
കേന്ദ്രങ്ങളും ഉണ്ടായേ മതിയാവൂ.
അതിനുള്ള തുടക്കം കേരളത്തിൽ

➤ ഇക്കഴിഞ്ഞ മൂന്നോ നാലോ വർഷങ്ങളായി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

നെല്ലിനങ്ങൾ വൈവിധ്യ പ്രദർശനം

2009-ൽ ആണ് തന്നെ നേതൃത്വം കൊടുക്കുന്ന സേവ് ഓർ റൈസ് ക്യാമ്പയിന്റെ ഭാഗമായി നെല്ലിനങ്ങളുടെ വൈവിധ്യം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന കൃഷിയിടങ്ങൾ എന്ന ആശയത്തിന് കേരളത്തിൽ തുടക്കം കുറിക്കുന്നത്. ഇത് കർണ്ണാടകയിൽ ചെയ്തുവന്നിരുന്ന ഒരു രീതിയാണ്. നെല്ലിന്റെ വൈവിധ്യത്തെക്കുറിച്ച് കർഷകർക്കും അല്ലാത്തവർക്കും മനസ്സിലാക്കണമെങ്കിൽ ഇത്തരം ഒരു കൃഷിയിടം ഉപകരിക്കുമെന്ന് മനസ്സിലായത് കർണ്ണാടകത്തിലെ ഇത്തരം കൃഷിയിടങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചപ്പോഴാണ്. വയനാട്ടിലൊരു വിത്ത് സംരക്ഷകരുടെ കുട്ടായ്മയ്ക്ക് രൂപം കൊടുത്തതും ചെറുവയൽ രാമൻ ഇത് ചെയ്യാനായി മുന്നോട്ടുവന്നതും അപ്പോഴാണ്. രാമേശ്വരൻ നെൽ വൈവിധ്യ കൃഷിയിടം അതു വന്നു കണ്ട പലർക്കും ആവേശമായി പിന്നീട് വയനാട്ടിലെ പനമ്പള്ളിയിലുള്ള തണലിന്റെ അഗ്രോ ഇക്കോളജി സെന്ററിൽ കുറച്ചുകൂടി വിപുലമായി ഇത് ചെയ്യാനും ഭിഷ്യ 2011-ലാണിത് തുടങ്ങിയത്. 2016-ൽ 219-ഓളം വിത്തുകൾ

കേരളത്തിൽ ജൈവ ഉത്പന്നങ്ങൾ വിൽക്കാൻ ആദ്യമായി ഒരിടം നൽകിയത് കോഴിക്കോട് ആസ്ഥാനമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന 'എലമെന്റ്സ്' ആണ്.

കൃഷിചെയ്യുന്ന ഒരു വിത്ത് സംരക്ഷണ മേഖലയായിട്ട് മാറി. 2014 മുതൽ ഇത് കാണാൻ കർഷകരും വിദ്യാർത്ഥികളും ഉദ്യോഗസ്ഥരും ശാസ്ത്രജ്ഞരും വിത്ത് സംരക്ഷകരും എത്തിയിരുന്നു. വിത്തിനെ കുറിച്ചുള്ള ഒരു പഠനകേന്ദ്രമായി ഇത്തരമുള്ള ഒരു വയൽ മാറുകയുണ്ടായി. 2016-ൽ നടന്ന രണ്ടാമത് പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യം മുൻ വർഷങ്ങളിൽ ഇവിടെ നിന്നും വിത്ത് കൊണ്ടുപോയ വിവിധ ജില്ലകളിൽ നിന്നുള്ളവർ തങ്ങളുടെ പ്രദേശത്തും ഇത്തരം വൈവിധ്യ പ്രദർശന കൃഷിയിടങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു എന്നതാണ് പുനരോളം സ്ഥലത്ത് ഇക്കഴിഞ്ഞ വർഷം ഇത്തരം വിത്ത് സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനം നടന്നു. ഇതിൽ കോഴിക്കോട്ടുള്ള പൈതൃകം കുട്ടായ്മ ചില വിത്തുകളുടെ സ്വഭാവ സവിശേഷതകൾ ശാസ്ത്രീയമായി പഠിക്കാൻ ആരംഭിച്ചു. ജൈവ കർഷക സമിതി, ഓർഗാനിക് ഫാമിംഗ് അസോസിയേഷൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ, തന്നെ തുടങ്ങിയ കുട്ടായ്മകളും ഇതുമായി സഹകരിക്കുന്നുണ്ട്. ജൈവകൃഷിയെ ഏറ്റെടുക്കാനും നോക്കിക്കാണുന്ന കൃഷിമന്ത്രിയും ധനകാര്യമന്ത്രിയും വയനാട്ടിലെ ഈ വിത്ത് സംരക്ഷണ വയൽ സന്ദർശിക്കുകയുണ്ടായി നേരത്തേതന്നെ കൃഷിമന്ത്രി നടന്ന് വിത്തുകളുടെ പ്രാധാ

നൃത്തത്തിലൂടെ പൊതുവെ തുടങ്ങിയിരുന്നു. ഇത് കർഷക മേഖലക്കും കർഷകർക്കും ഒരു പുതുജീവൻ നൽകുമെന്ന് കരുതാം.

നഗര കൃഷി

കുറച്ച് വർഷങ്ങളായി തിരുവനന്തപുരം നഗരത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന അടുക്കളത്തോട്ട കുട്ടായ്മയുണ്ട്. ഇപ്പോൾ അത് കേരളത്തിന്റെ മുഴു ഭാഗങ്ങളിലേക്കും വളർന്നിട്ടുണ്ട്. നഗരത്തിലായാലും ഗ്രാമങ്ങളിലായാലും ഭൂമിയെന്നത് ഉത്പാദനത്തിനുള്ള അടിസ്ഥാന വിഭവമാണ് എന്നത് കുറച്ചുപേർക്കു മേലും തിരിച്ചറിയാൻ തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. വളരെ വേഗത്തിൽ നഗരവൽകരിക്കപ്പെട്ടു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കേരളത്തിൽ ഈ ആശയം ശക്തമായി തന്നെ വളരേണ്ടതുണ്ട്. നഗരങ്ങളിലെ ജൈവവൈവിധ്യം സംരക്ഷിക്കപ്പെടണമെങ്കിൽ ഇത്തരം പ്രവർത്തനങ്ങളും കുട്ടായ്മകളും വളർന്നു പറ്റി, തിരുവനന്തപുരത്ത് മാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് ജൈവ പച്ചക്കറി കൃഷിക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചത്. മുറുമുറുത്തോളം വിടുകകളിൽ റോഡിലും മുറ്റത്തുമായി കമ്പോസ്റ്റിങ്ങും ജൈവ പച്ചക്കറികൃഷിയും ഇപ്പോൾ നടക്കുന്നുണ്ട്. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനമെന്ന ആഗോള പ്രശ്നത്തിന് കേരളത്തിന്റെ മുറുമുറുപ്പിനാണ്. മാലിന്യം കത്തിക്കൽ ഒഴിവാക്കുകയും പച്ചക്കറി ഉത്പാദനത്തിൽ കുറയെങ്കിലും സ്വയം പര്യാപ്തത നേടാനുമായാൽ അതൊരു വലിയ നേട്ടമായിരിക്കും. അത്തരത്തിൽ കണ്ടുകൊണ്ടുതന്നെ ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടർന്ന് വളരേണ്ടതുണ്ട്.

ജൈവചന്ദ്രികൾ

കേരളത്തിൽ ജൈവ ഉത്പന്നങ്ങൾ വിൽക്കാൻ ആദ്യമായി ഒരിടം നൽകിയത് കോഴിക്കോട് ആസ്ഥാനമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന 'എലമെന്റ്സ്' ആണ്. 1990-കളുടെ അവസാനമാണ് ഇത് തുടങ്ങുന്നത്. പിന്നീട് 2003-ൽ ജൈവകർഷകർക്ക് വേണ്ടി മാത്രമായി തിരുവനന്തപുരത്ത് തന്നെ ഓർഗാനിക് ബസാർ സംഘടിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങി. ജൈവകൃഷിക്കായി പ്രാദേശിക മാനദണ്ഡം മുണ്ടാക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങളും ആരംഭിച്ചു. കർഷകർ തന്നെ അന്വേഷണം ജൈവകൃഷി മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു സർട്ടിഫിക്കേഷൻ എന്ന ആശയം പരീക്ഷണാടിസ്ഥാനത്തിലാർഭിച്ചു. 2010-ലെ ജൈവകൃഷിനയത്തിലും പ്രാദേശിക ജൈവ വിപണി വികസനവും പാർട്ടിസിപ്പേറ്റി ഗാഭണ്ടി സിസ്റ്റവും (പിജിഎസ്) ഇടം പിടിച്ചു. 2016 ആക്യൂനോടേക്കും പ്രാദേശിക ജൈവ ചന്ദ്രികളുടെ ശക്തമായ വളർച്ചയ്ക്കെന്ന കേരളം കണ്ടു. സീസണൽ ആയ ജൈവ പച്ചക്കറി ചന്ദ്രികളും ജൈവകൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്ന സംഘടനകളുടെയും വ്യക്തികളുടെയും നേതൃത്വത്തിൽ തുടങ്ങിയ ഇക്കോഷോപ്പുകളും നമ്മുടെ നഗരങ്ങളിൽ മാത്രമല്ല, ഗ്രാമങ്ങളിൽ പോലും ഉണ്ടായി വന്നിട്ടുണ്ട്. ഇതിനിടയിൽ ജൈവ ഉത്പന്ന

© Deepu N Mangalam

ങ്ങളുടെ മാർക്കറ്റിംഗ് സാധ്യത കണ്ട് ചില കച്ചവടസ്ഥാപനങ്ങളും പൊങ്ങിവന്നിട്ടുണ്ട്. പ്രത്യേകിച്ചും നഗരങ്ങളിൽ. ഇതിനു പുറമേ കർഷകർ നേരിട്ട് ഉപഭോക്താക്കൾക്ക് വിൽപന നടത്തുവാനും തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ഇവ ജൈവം ഇന്നത്തെ ഭാഷയിൽ പറഞ്ഞാൽ 'ഗ്രീൻ എന്റർപ്രണൈസ്' ആണ്. ഇത്തരം പ്രാദേശിക മാർക്കറ്റിംഗ് സംവിധാനങ്ങൾ ഒരുക്കിയവർക്ക് യാതൊരു തരത്തിലുള്ള പിന്തുണയും സർക്കാർ സംവിധാനങ്ങളിൽ നിന്നുണ്ടായിട്ടില്ല എന്നതും യാഥാർത്ഥ്യമാണ്. കേരളത്തിന്റെ ഭക്ഷ്യോത്പാദനത്തിലും സ്വയം തൊഴിൽ മേഖലയിലും വളർച്ച കൈവരിക്കാൻ, ഗുണമേന്മയുള്ള യഥാർത്ഥ ജൈവ ഉത്പന്നങ്ങളുടെ വിപണിക്ക് വലിയൊരു സാധ്യതയുണ്ട്. അർത്ഥവും ഊർജ്ജവും നഷ്ടപ്പെട്ട നിയമങ്ങളും നയങ്ങളും മാറ്റി ആധുനിക കാലത്തിനനുസരിച്ച് ഭരണസംവിധാനങ്ങൾക്ക് മാറ്റങ്ങളുണ്ടായില്ലെങ്കിൽ ഇന്നുള്ള ജൈവകൃഷി പ്രചാരങ്ങൾക്ക് അർത്ഥമില്ലാതാകും. ജനങ്ങളെ വിശ്വാസത്തിലെടുത്ത് നിയന്ത്രണങ്ങളും മാനദണ്ഡങ്ങളും ഫലപ്രദമായി നടപ്പിലാക്കിയാൽ മാത്രമേ ജൈവ കർഷക കേരളം എന്ന സ്വപ്നം നമുക്ക് യാഥാർത്ഥ്യമാക്കാൻ കഴിയൂ.

കുട്ടികളുടെ കൃഷി

മുല്ലക്കര ത്തൊകൻ കൃഷിമന്ത്രിയായിരുന്ന കാലത്താണ് സ്കൂളുകളിൽ കൃഷിയെന്ന ആശയം രൂപപ്പെടുന്നത്. കൃഷി വകുപ്പും സ്കൂളുകളും സഹകരിച്ചാണ് ഇതിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വ്യാപകമായത്. ജൈവ വൈവിധ്യപഠനം, കൃഷി, മാലിന്യം കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ പഠിക്കൽ തുടങ്ങി നിലനിൽപ്പുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അടിസ്ഥാന വിദ്യാഭ്യാസ

16

ലയിലും അനന്ത സാധ്യതകളാണ് മുൻപിലുള്ളത്. ഇത് മനസ്സിലാക്കിയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂട്ടായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ, സംസ്ഥാനത്തെ ഒന്നായി കണ്ടുള്ള ഹരിത വികസനം രണ്ടാം കേരള വികസന മോഡൽ അതായിരിക്കണം. നമ്മുടെ യാഥാർത്ഥ സമ്പത്ത് നമ്മുടെ ജൈവ വൈവിധ്യം ജല സമൃദ്ധി, മനുഷ്യ വിഭവ ശേഷി എന്നിവയാണ്. ഇതിനെ കൂട്ടിയോജിപ്പിച്ചു കൊണ്ടുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കാണ് ഒരു സമൂഹമെന്ന നിലയിൽ നമ്മൾ നേതൃത്വം കൊടുക്കേണ്ടത്. അതിനാൽ ഒരു മുളക്ചെടി നടുന്നതു പോലും വിലയില്ലാത്ത വ്യർത്ഥമായ കാര്യമല്ല. കാലാവസ്ഥ മാറ്റുമ്പോൾ പ്രകൃതിയിൽ എല്ലാം മാറുന്നു. നിറം, രുചി, രുചി, വേഷം എല്ലാം ചില രണ്ടു നേരത്തേ പുക്കുന്നു. ചിലത് പുക്കാതെ കരിയുന്നു. പക്ഷികൾ പലതരം പ്രജനനം നടത്തുന്നു. ചില സസ്യങ്ങൾ അപ്രത്യക്ഷമാകുന്നു. മണ്ണിലെ ജീവജാലങ്ങൾക്കും മാറ്റം സംഭവിക്കുന്നു. മണ്ണിനെ ആശ്രയിച്ച് ജീവിക്കുന്ന സമൂഹങ്ങളിൽ, പ്രധാനമായും കാർഷിക സമൂഹങ്ങളിൽ, ഈ മാറ്റം വളരെ പെട്ടെന്നുതന്നെ തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയും. കാരണം അവരുടെ ദിവസങ്ങൾ ജീവിതം എല്ലാം ഇതാണ് ഈ

മാണ് കൂറു വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ഇടയിലെ കിലും ഇതുകൊണ്ട് ഉണ്ടാകുന്നത് പല സംഘടനകളും ഇത്തരം പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ സ്കൂളുകളെ സഹായിക്കുന്നുണ്ട്. ജൈവകർഷകർ സ്കൂളുകളിൽ എത്തി അറിവ് പങ്കു വെക്കുന്നുണ്ട്. കുട്ടികൾ വിത്ത് സാക്ഷ്യനത്തിന്റെയും പങ്കെടുക്കുന്നതിന്റെയും പ്രാധാന്യം തിരിച്ചറിയാൻ തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. നൂറുകണക്കിനു സ്കൂളുകളിൽ ചെറുതും വലുതുമായി അടുക്കളത്തോട്ടങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ചിലർ നെൽക്കൃഷിയും ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. പുതിയ വിദ്യാഭ്യാസ മുന്തിയും കൃഷിരീതിയും കൃഷിയെ പാഠ്യപുസ്തകത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുവരുന്ന പ്രഖ്യാപിച്ചിരിക്കുകയാണ്. മറ്റു വിഷയങ്ങളോടൊപ്പം കൃഷിക്കും പ്രാധാന്യം കൊടുക്കുന്നത് പുതിയ തലമുറക്ക് പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണത്തിന്റെയും ഭക്ഷ്യസുരക്ഷയുടെയും ബാലപാഠങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാൻ സഹായകമാകും. എന്നാൽ ദാർഢ്യകരമായ കാര്യം കോളേജ് തലത്തിൽ ഇത്തരം ചർച്ചകളോ പ്രവർത്തനങ്ങളോ ഒന്നുംതന്നെ നടക്കുന്നില്ല എന്നതാണ്. കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാനം നിലനിൽക്കുന്ന വികസനം, ഭക്ഷ്യസുരക്ഷ തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങളിൽ ശക്തമായി ഇടപെടുകയും പുതിയൊരു കാഴ്ചപ്പാട് രൂപപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യേണ്ടത് ചെറുപ്പക്കാർക്കുവേണ്ടാണ്. ക്യാമ്പസുകളിലൂടെയാണ്. എന്നാൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ സർവ്വകലാശാലകൾ എങ്ങും എത്തിയിട്ടില്ല.

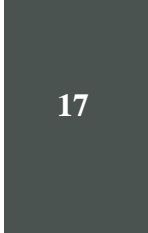
ചോദ്യപരിഹാരമാകുന്ന ഏകവിളത്തോട്ടങ്ങൾ

കാർഷിക സാമ്പത്തിക മേഖലയിൽ കേരളത്തിന് നേട്ടം തന്നിരുന്ന പ്ലാന്റേഷൻ മേഖല കഴിഞ്ഞ രണ്ട് ദശകങ്ങളിലായി തകർന്നു

കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്ന് എല്ലാവർക്കുമറിയാം. ലോക വ്യാപാര സംഘടന, സ്വതന്ത്ര വ്യാപാര കരാറുകൾ എന്നിവയിൽ പലപ്പോഴും ഇടപെടാൻ കേരളം ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതൊന്നും കാര്യമായ ഫലം കണ്ടില്ല. ആഗോള സാമ്പത്തിക വ്യവസ്ഥയുമായി എല്ലാ അർത്ഥത്തിലും തൊട്ടുമിരിക്കുന്ന കേരളത്തിനു ശക്തമായ പ്രതിരോധം സൃഷ്ടിക്കണമെങ്കിൽ അടിസ്ഥാനമാറ്റങ്ങൾക്ക് തന്നെ നമ്മൾ തയ്യാറാകേണ്ടിവരും. നല്ല നൂറ് കാര്യത്തിൽ പോലും സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഇടപെടലുകൾക്ക് ഫലമുണ്ടാക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല എന്നത് ഗൗരവമേറിയ ഒരു കാര്യമാണ് ഇത്തരം മേഖലകളിലാണിന്ന് യാതൊരു നിയന്ത്രണങ്ങളുമില്ലാതെ ടൂറിസവും മാനവ പ്രവർത്തനങ്ങളും നടക്കുന്നത്. ഇത് കേരളത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പ് തന്നെ അപകടത്തിലാക്കും. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഇത്തരം ഏകവിള തോട്ടങ്ങളെ മരങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള മിശ്രവിള കൃഷിയിലേക്കും ജൈവരീതികളിലേക്കും കൊണ്ടുവരേണ്ടത് അടിയന്തര പ്രാധാന്യമുള്ള ഒരു കാര്യമാണ്. ഏറ്റവും കൂടുതൽ രാസവളങ്ങളും കീടനാശിനികളും ഉപയോഗിക്കപ്പെടുന്ന മേഖലയും ഇതാണ്. ചരിഞ്ഞ ഭൂമിയിൽ നിന്ന് ഈ രാസവസ്തുക്കൾ ജലാശയങ്ങളിലേക്കും മണ്ണിലേക്കും കടന്ന് എല്ലായിടത്തേക്കും വ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. നല്ലതോട്ടങ്ങളിൽ പച്ചക്കറി കൃഷി തുടങ്ങുന്നതിനെ പറ്റി സർക്കാർ ആലോചിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും വിശദമായ ചർച്ചകളും കൃത്യമായ നിർദ്ദേശങ്ങളും ഇക്കാര്യത്തിൽ ആവശ്യമാണ് ഈ മേഖലയേയും അതുവഴി കേരളത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പിനെയും സഹായിക്കാൻ അപ്പോഴേ കഴിയും. വാസ്തവത്തിൽ കേരളത്തിന് ഭക്ഷ്യസുരക്ഷയുടെ കാര്യത്തിലും തൊഴിൽ മേഖ

പ്രകൃതിയുമായുള്ള ഒരു ആത്മബന്ധം തീർക്കലും കൂടിയാണ് കൃഷി. അതു കൊണ്ടായിരിക്കാം മറ്റേതൊരു ജോലിയേക്കാളും ഒരു ആത്മനിർവൃതി കൃഷി ചെയ്യുന്ന ഒരാൾക്ക് ലഭിക്കുന്നത്.

താളകരത്തിലാണ് ഇതിലൊന്നിന്റെ വേഗത. അഭാവം എല്ലാം പെട്ടെന്നു തന്നെ അതിനാൽ അനുഭവദേവ്യമാകും. ഭൗതികമായ ഒരു ജോലിമാത്രമല്ല കൃഷി എന്നത് ജൈവകൃഷി ചെയ്യുക, സൂക്ഷ്മിത ഭക്ഷണം ഉൽപാദിപ്പിക്കുക എന്ന ഒരു ഭൗതിക പ്രവർത്തി മാത്രമായി ഇതിനെ കാണാൻ കഴിയുകയില്ല. പ്രകൃതിയുമായുള്ള ഒരു ആത്മബന്ധം തീർക്കലും കൂടിയാണ് കൃഷി. അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം മറ്റേതൊരു ജോലിയേക്കാളും ഒരു ആത്മനിർവൃതി കൃഷി ചെയ്യുന്ന ഒരാൾക്ക് ലഭിക്കുന്നത്. വെറുമൊരു സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനമായി കൃഷിയെ കാണുന്ന രീതിയിൽ നിന്ന് മനുഷ്യന്റെ സാമൂഹ്യ-സാംസ്കാരിക-ആത്മീയ പ്രവർത്തിയായി കൃഷിയെ തിരിച്ചു പിടിക്കാനുള്ള ഒരു ശ്രമം കൂടിയുമാണ് ജൈവകൃഷി അല്ലെങ്കിൽ പ്രകൃതി കൃഷി അപ്പോൾ കാലാവസ്ഥാ മാറ്റവും വരും ചുമയും അധിക മഴയും എല്ലാം സംഭവിക്കുമ്പോൾ തന്നെ പ്രകൃതിയുമായും ജീവനുമായും ഒരു രക്തയിലെത്താനുള്ള അതിജീവിക്കാനുള്ള മനുഷ്യന്റെ ഇല്ലാശക്തിയും വളരും. കേരളത്തിൽ വളർന്നു വരുന്ന ജൈവകൃഷി കൂട്ടായ്മകളിൽ ഇതിന്റെ ഒരു വിത്ത് ഒളിഞ്ഞിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിനെ വളർത്തിയെടുക്കാനുള്ള ശ്രമമാണ് ഇനി ഉണ്ടാകേണ്ടത്. •

An article about organic farming to marketing written by S Usha in Koodu Magazine

THE HINDU 04 August 2017

SOCIETY

Going native

Saraswathy Nagarajan

THIRUVANANTHAPURAM, AUGUST 04, 2017 17:3

18

Rajesh Krishnan moved to Wayanad to become an organic farmer and root for traditional paddy seeds and integrated farming

Rajesh Krishnan is sowing seeds of change in a little village by a stream in Thrissilerry in the misty hills of Wayanad. The biotechnologist-turned-farmer is

in a hurry when we meet up at the Thanal office in Jawahar Nagar. “It is the paddy transplanting season and so I am returning to Wayanad tonight itself,” says Rajesh. He was in Thiruvananthapuram, his home town, to receive the second Kerala youth icon awards given away to six achievers in different fields by the Kerala government. Thirty-eight-year-old Rajesh won the award for integrated, organic cultivation of traditional paddy seeds such as the reddish Thondi, white Mullankaima, fragrant Gandakashala and Veliyan, and for saving native seeds from extinction.

“It is believed that there were more than 3,000 varieties of native rice in India. Now, we have less than 300. Around 219 kinds of paddy seeds are cultivated in Panavally in Wayanad by Thanal. What is special about native seeds is that they are ideal for local weather conditions and are disease resistant to many of the local bugs,” he explains.

A member and activist of the Seed Savers Network, Rajesh has much to talk about his work on the ground as a catalyst of change. After putting in his papers as a campaigner at Greenpeace, Rajesh settled in Wayanad where he and his brother had bought a little more than five and a half acres in 2008. Since 2011, he has been practising what he had been preaching, learning and observing in his work for Greenpeace.

“Farmers need to be assured of markets. And that is one of the things I have been able to do in Wayanad. Thanks to organic bazaars like the one run by Thanal, traditional rice varieties have many takers and so in the first year itself, I was able to sell the entire produce on the stalk even before the harvest and that too at prices higher than what the farmers were selling earlier. For instance, if the government procurement price was ₹ 22 per kg last year, I was able to get the farmers ₹ 28 for a kg,” recalls Rajesh.

Rajesh agrees that he is still learning on the job. If at first, he tried cultivating 15 varieties of rice on his fields, he found out how difficult it was to keep apart the different kinds of rice grains during the harvest and threshing. “So, now I cultivate five kinds and on a smaller plot, on an experimental basis, I am cultivating 40

kinds of paddy,” he explains. He also grows banana, pepper, vegetables and tuber crops on his fields.

His success in farming paddy has motivated many other farmers in the region to convert to organic paddy farming and learn from each other to improve their prospects as a community. He points out that unlike many places in Kerala, where the links between agriculture and community have been snapped irrevocably, the ties between farmer and community, farmer and labourers, and community and land have not been erased in Wayanad. “So the agrarian culture is still alive in Wayanad and that is why farmers like me can find a place there. To have some kind of interactions with other farmers, we have an informal weekly meeting every Wednesday evening, where we discuss everything under the sun, including agriculture,” says Rajesh with a smile.

These discussions have helped the farmers to garner information about government policies, new projects, bank loans and the like and empower themselves in a new scenario where information can often make the difference between survival and suicide.

“In the course of my travels for close to 10 years as a campaigner for Greenpeace, Vijay Jawandhia, a leader of the farmers in Vidarabha in Maharashtra, showed me how one person can make a difference in a community. At a time when farmer suicides was at its peak in the region, Vijayji’s village was spared that trauma. When I spoke to the farmers, I learnt that Vijayji’s leadership and intervention had helped them secure loans and vital information about government policies to help farmers. That helping hand and words of support motivated the farmers and spared them the trauma of bank closures and bullying officials.”

Today, Rajesh tries to play that role in his village. Recently, he along with 10 other farmers founded the Thirunelli Agri Producers Company, a NABARD-supported venture, of which he is the chief executive officer.

He is also part of a local farmers self-help group that has leased in land last year and this year as well to do traditional paddy cultivation.

“We have managed to get an interest-free loan from the local cooperative bank and this year all of us put together have taken 35 acres for traditional paddy cultivation, more than half of which is on leased land,” says Rajesh, confident that organic farming can be a profitable venture for farmers.

Looking back, Rajesh says he always knew that someday he would become a hands-on farmer.

Fed on a steady diet of stories of farming and food by his parents, both government employees hailing from farming families, Rajesh says the many diversions he took before he eventually found his field have only helped him all the more as a farmer.

After graduating in biotechnology from the University of Kerala, Rajesh moved to Pondichery to do his masters in ecology. His father’s illness forced him to

forsake his doctoral studies. Instead, Rajesh took up a job with Greenpeace and worked at the organisation for a decade in various capacities.

A fierce opponent of GM crops, Rajesh continues to be actively involved in national struggles to keep fields free from GM crops. He was a co-convener of the Coalition for a GM-Free India, a loose alliance of more than 400 organisations across the country fighting against GM crops.

Rajesh’s Facebook posting thanking his well-wishers after winning the award, lists his concerns and hopes: *”I’m a 1st generation settler farmer in Wayanad who believes that there should be another way of farming and living possible where woman and nature can work together and not against each other. Many ‘ve walked this path and many more will....*

Thanks also to all my fellow women in arms on struggles to sustain our food, farming and freedom. Its those struggles, be it against chemicals in farming or GM crops or corporatisation of food and farming and for ecological farming where one could pursue truth and was encouraged to speak truth to power, that helped me decide on what i’ll do with my life. Farm life is fun life. Welcome all to it.”

Plateful of tales

Rajesh remembers being amazed by the tales of the food his parents told him about. “There was so much of diversity and the same food we are having today were eaten in so many different ways and with myriad other foods. Now, in my farm we eat the food we have grown, including the vegetables, rice and fruits.”

“For about 5 years, I had been living out of a suitcase until I met Uma, my wife. It was our common interest in food and movies that brought us together. In those days, I was neck-deep in work trying to collect information and explain to the public why we had to oppose plans to bring in Bt brinjal into India. As soon as the government said no to the genetically modified brinjal, a big load was lifted off my mind. And we married the same year,” he says with a smile. Now Uma and their six-year-old daughter live in the sylvan environs of their farm.

Kambalanaatti

Last year, Rajesh, along with other farmers of the self-help group, revived an age-old tradition called ‘Kambalanaatti’, a traditional paddy transplanting activity, in their village. The entire village, whether farmer or not, pitches in to transplant the plant.

The challenge was to complete five acres in one day. In the meantime, the older members drummed up excitement with songs and dance. “Students from two schools, local panchayat members and many others joined in. This year, the event is on August 12 and I am looking forward to it,” he says.

[METRO PLUS](#)

Lose weight, eat rice, find love...

[SHONALI MUTHALALY](#)

JANUARY 13, 2017 00:00 IST

UPDATED: JANUARY 13, 2017 04:04 IST

Let 2017 be the year you expand your horizons when it comes to food, says SHONALI MUTHALALY

Lose weight. Quit smoking. Exercise more. Do good deeds. Find the love of my life. I'm willing to bet at least one of these featured on your list of new year resolutions. According to Statistic Brain, an online community focused The more things change, the more they stay the same.

I was going to attribute that quote to Jon Bon Jovi, when I realised his lyrics borrow from Jean-Baptiste Alphonse Karr's original French quote, 'plus ca change plus c'est la meme chose'. There you go: you learn something new everyday. Which brings me to the point of this column — Want to eat better this year? Expand your horizons. Since everyone loves listicles, I'm making this easy by giving you three ways to lose weight, eat well and look good. (To find the love of your life, however, you'll need a different article. Or, Tinder.)

Explore

Supplement your diet with more indigenous fruits, vegetables and herbs this year. Learn about the wide variety of pulses and grains available in your region, and find out how to cook them for more interesting, nutritious and colourful dinners.

If you like greens, don't limit yourself to spinach. In Manipur alone, surveys conducted at 20 major markets between August 2012 and March 2014 showed 68 varieties of wild leafy vegetables, according to a study published by the National Centre for Biotechnology Information. Depending on where in India you live, try turnip greens, amaranth leaves, mustard leaves and drumstick greens, just to name a few.

Most of us are guilty of an abbreviated rice vocabulary, limited to basmati, ponni and fried, even though we live in a country rich with traditional, not to mention delicious, versions of this staple. Let's make this the year of rice.

About 50 years ago, India replaced more than 1.5 lakh heritage varieties with high-yielding strains of rice. However, thanks to national movements such as the Save our Rice Campaign (SoRC), there's an alternative to this homogeneity of taste. According to the SoRC, about 1,000 varieties are preserved via Indigenous Rice Diversity Blocks, which are fields filled with a patchwork of paddy. So far, SoRC has facilitated blocks like this in Kerala, Tamil Nadu, Karnataka, West Bengal, Chhattisgarh and Jharkhand. The one at Thanal Agro Ecology Centre (TAEC) in Panavally (Wayanad district of Kerala) got a lot of attention recently when Midhun Raveendranath's gorgeous photo captured a kaleidoscope of 219 shades of paddy.

In total, the campaign has collected 567 traditional varieties of scented, medicinal, deep water and dry land rices over a decade. Make an effort to find and taste some of them.

Learn

You need a deeper connection with food than watching Tasty videos on Facebook. Make an effort to learn more about what you eat. If your meals are limited to dal, mattar paneer and potato fry, it's time to learn some new recipes from the Gujarati neighbours, your Bengali boss or Naga roommate.

We're lucky to live in a country with a plethora of cuisines, as well as plenty of family, friends and colleagues who are happy to show you how to cook the food of their community. Sure, you can whip up a pesto pasta, make pizza from scratch and roll maki sushi. Use this year to learn how to make a competent Kashmiri yakhni, Goan vindaloo or Maharashtrian thalipeeth.

Cooking also teaches you respect, both for food and ingredients. Spend one day slaving behind a hot stove and you will be less casual about wastage. Resolve to eat a home-cooked meal more often. And to conquer at least one regional dish every month. You'll be healthier by the end of the year. (You'll also be more popular once your friends realise that your Bengali prawn malai curry is better than anything they can order at a restaurant.)

Challenge

Eat one dozen new things this year — at the very least. You could set simple targets — mushrooms, beetroot, pumpkin. All the things you hated as a kid, and, therefore, avoided ever since. A friend of mine is a strong believer in the old adage that your tastebuds evolve every seven years. Whether you believe it or not, it's a useful excuse to break out of a rut.

It's tough to be a conservative eater when you're a food writer. Last year alone, I ate freshly shucked oysters, a fiery ant chutney and fried spiders. I didn't like any of them, but that's not the point. As time progresses, I find myself more open to appreciating new flavours — and, as the world gets smaller, that's a useful tool. Being willing to experiment also means I get to discover flavours I love, like delicate Japanese matcha, Korean gochujang and smoked pork from Nagaland.

Cooking also teaches you respect, both for food and ingredients

தினகார் 30.10.2017

இயற்கை வேளாண்மையின்

பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி கருத்தரங்கம்

வேளாண் மாணவ, மாணவிகள் பங்கேற்பு

திருத்துறைப்பூண்டி அருகே ஆதி ரெங்கம் இயற்கை வேளாண் பயிற்சி மற்றும் ஆராய்ச்சி மையத்தில் இயற்கை வேளாண்மையின் பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி குறித்து நடந்த கருத்தரங்கில் பங்கேற்ற வேளாண் கல்லூரி மாணவ, மாணவிகள்.

திருத்துறைப்பூண்டி, அக்.30: திருத்துறைப்பூண்டி அருகே ஆதி ரெங்கம் இயற்கைவேளாண் பயிற்சி மற்றும் ஆராய்ச்சி மையத்தில் வேளாண் கல்லூரி மாணவ, மாணவிகளுக்கு பருவ நிலை மாற்றமும், இயற்கை வேளாண்மையின் பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி குறித்த கருத்தரங்கம் நடைபெற்றது.

கிரியேட் களப் பணியாளர் ராஜசேகர் வரவேற்றார். ஆதி ரெங்கம் தொடக்க வேளாண் கூட்டுறவு சங்க தலைவர் பக்கிரிசாமி தலைமை வகித்தார். இதில் கிரியேட் பயிற்சி இயக்குனர் நெல் ஜெயராமன் பேசுகையில், வேளாண் முறைகளும், பாரம்பரிய நெல் வகைகளும், தொழில்நுட்பங்களும் வேளாண்மையின் கலாச்சாரம், பண்பாடுகள் கொஞ்சம் கொஞ்சமாக மாறி நவீன தொழில்நுட்பம் என்ற பெயரில் ரசாயன உரங்களும், களைக்கொல்லிகளும்

நிலத்தை மட்டுமல்லாது மக்களையும், கால்நடைகளையும் பாதித்து வருகின்றது. கடந்த 40 ஆண்டுகளுக்கு முன்பு 4 மூட்டை நெல் விற்று ஒரு பவுன் தங்க வாங்கிய விலை விவசாயிகளிடம் இருந்து வந்தது. ஆனால், இப்போது 25 மூட்டை நெல் விற்றால் கூட ஒரு பவுன் தங்கம் கூட வாங்க முடியாத நிலையில் விவசாயிகள் உள்ளனர். நாட்டு மக்களுக்கு உணவு உற்பத்தி செய்து கொடுக்கும் உழவர்களுடைய நிலை தலைகீழாக புரட்டி போடப்பட்டது. விவசாய தொழிலாளர்கள் வாழ்வாதாரத்தை இழந்து அகதிகளாக வெளி மாவட்டத்திற்கு வேலை தேடி செல்லும் அவலநிலை டெல்டா மாவட்டத்தில் ஏற்பட்டுள்ளது. பருவநிலை மாற்றத்திலிருந்து விவசாயிகள் தப்பிக்க வேண்டுமென்றால் நமமுடைய பாரம்பரிய நெல் ரகங்களை பயிரிட வேண்டும். பாரம்பரிய

நெல் ரகங்களை மட்டுமே இயற்கை சிற்றங்களிலிருந்து பயிர்களை காப்பாற்ற முடியும். எனவே வேளாண் கல்லூரி மாணவ மாணவிகளுக்கு அறிவியல் அறிவு மட்டுமல்லாது அனுபவம் அறிவும் தேவைப்படுகிறது. ரசாயன தொழில்நுட்பம் மட்டுமல்லாது இயற்கை வேளாண் தொழில்நுட்பங்களும் அவர்களுக்கு தேவைப்படுகிறது. எனவே பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி குறித்து அந்தந்த பகுதி விவசாயிகளுக்கு விழிப்புணர்வை ஏற்படுத்த வேண்டும் என்றார். இதில் பாலம் தொண்டு நிறுவன செயலாளர் செந்தில்குமார், முன்னோடி விவசாய பரமசிவம் கருத்துரை வழங்கினார். கருத்தரங்கத்தில் ஈசச்சங்கோட்டை வேளாண் கல்லூரி மற்றும் ஆராய்ச்சி நிலைய மாணவர்கள் 50 பேர் கலந்துகொண்டனர். கிரியேட் களப்பணியாளர் கணேசன் நன்றி கூறினார்.

News about the Workshop on climate change and Organic farming for Agriculture college students on 28.9.17- Dinakaran Newspaper

TRUCHRAPALLE

ஞாயிறு, செப்டம்பர் 10, 2017

தினமலர்

வறட்சி, வெள்ளத்தை தாங்கும் நெல் ரகங்கள்

● விவசாயிகள் பயிரிட நெல் ஜெயராமன் யோசனை

நாகப்பட்டினம் வறட்சி, வெள்ளத்தை தாங்கும் வகையிலான நெல் ரகங்களை பயிரிட வேண்டும் என நமது நெல்லைக் காப்போம் இயக்க ஒருங்கிணைப்பாளர் நெல் ஜெய ராமன் யோசனை தெரிவித்துள்ளார்.

நாகப்பட்டினம் மாவட்டம் கீழ் வேளூரில் கிரியேட்- நமது நெல்லை காப்போம் இயக்கம், காவிரி விவசாயிகள் சங்கம் சார்பில் பருவ நிலை மாற்றமும் - பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி தொழில் நுட்பமும் குறித்த கருத்தரங்கம் நேற்று நடைபெற்றது.

காவிரி விவசாயிகள் பாதுகாப்பு சங்கத் தலைவர் துரைராஜ் தலைமை வகித்தார். தலை ஞாயிறு சோமு இளங்கோ, தமிழக விவசாயிகள் சங்க மாவட்டச் செயலாளர் ராமதாஸ் ஆகியோர் முன்னிலை வகித்த

னர். இக்கருத்தரங்கில் நமது நெல்லைக் காப்போம் இயக்க ஒருங்கிணைப்பாளர் நெல் ஜெய ராமன், முன்னோடி இயற்கை விவசாயி தேனாம்படுகை பாஸ்கரன், தமிழக விவசாயிகள் சங்க நாகை மாவட்ட அமைப்பாளர் சவுந்தராஜன், கண்ணப்பன், பொறியாளர் தெய்வசிகாமணி, காவிரி விவசாயிகள் பாதுகாப்பு சங்க திருவாரூர் மாவட்டத் தலைவர் பழனிவேல், சமூக ஆர்வலர் வரதராஜன், கிரியேட் அமைப்பின் கணேஷ், ராஜசேகர் உள்ளிட்டோர் பேசினர்.

இக்கருத்தரங்கில் நெல் ஜெய ராமன் பேசியது: கடந்த 11 ஆண்டுகளில் 7 ஆண்டுகள் வெள்ளம், வறட்சி, புயல், கனாமி என இயற்கை சீற்றங்களால் பாதிக்கப்பட்டிருக்கிறோம். குறுவை, தாண்டி, சம்பா என முப்பாசை சாகுபடி செய்து வந்த நிலையில்,

தற்போது ஒருபோக சாகுபடிக்கே தண்ணீர் இல்லை. நெல் சாகுபடியில் காய்ச்சலும், பாய்ச்சலுமாக இருக்கும் போதுதான் அதிக தூர் கட்டி மகசூல் பெற முடியும். இன்றைய பருவ நிலை மாற்றத்துக்கு ஏற்ப பாரம்பரிய நெல் வகைகள் 60 நாட்கள் முதல் 200 நாட்கள் வரை உள்ள 169 நெல் ரகங்கள் உள்ளன.

இதில் பூங்கார்-70 நாள், குள்ள கார்-90 நாள், காட்டுப்பொன்னி-100 நாள், சேலம் சன்னா-120 நாள், குழிவெடிச்சான்-120நாள், தாயமல்லி-130 நாள், கிச்சரி சம்பா-130 நாள், கவுணி-130 நாள், கருடன் சம்பா- 140 நாள், மாட்டிள்ளை சம்பா-160 நாள். இவை டெல்டா மாவட்டங்களில் மட்டுமல்லாது தமிழகம் முழுவதும் ஏற்ற ரகமாகவும், வறட்சி, வெள்ளத்தை தாங்கும் ரகமாகவும் இருக்கும்என்றார்.

▲ நாகப்பட்டினம் மாவட்டம் கீழ்வேளூரில் நேற்று நடைபெற்ற பருவ நிலை மாற்றமும் - பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி தொழில்நுட்பமும் குறித்த கருத்தரங்கில் பங்கேற்றோர்.

News about workshop on climate change and organic farming at Haneef Marriage hall Keezhvelur on 9/9/17 in The Hindu Newspaper

2017-10-04_001100.jpg

கண்ணன மற்றும் நிர்வாகிகள் பெற்று, காண்டனர்.

காணப்படுகிறது.

கதிராமங்கலத்தில் பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி திருவிழா

ஆடுதுறை, அக்.4-

கதிராமங்கலத்தில் பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி திருவிழா நடந்தது.

கதிராமங்கலத்தில் பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி திருவிழாவை முன்னிட்டு டெல்டா விவசாயிகளின் சிறப்பு கூட்டம் நடந்தது. பாரம்பரிய நெல் சேகரிப்பாளர் நெல் ஜெயராமன் தலைமை வகித்தார்.

கிடாத்தலைமேடு சேதுராமன், அசோகன், பெருமாள் ஆகியோர் முன்னிலை வகித்தனர். நிகழ்ச்சி ஒருங்கிணைப்பாளர் ஸ்ரீராம் வரவேற்றார்.

அப்போது இயற்கை விவசாயத்தின் நன்மைகள் மக்களின் வரவேற்பு குறித்தும், சந்தை படுத்துவதில் உள்ள இடப்பாடுகள் குறித்தும் கலந்துரையாடினர். பின்னர் பாரம்பரிய நெற்பயிர் நாற்றுக்களை நடும் முறை குறித்தும், வயலில் விதை விதைப்பதில் மேற்கொள்ள வேண்டிய வழிமுறைகள் குறித்து செயல் விளக்கத்தோடு செய்து காட்டினர்.

அப்போது ஆலங்குடி பெருமாள் கூறுகையில், ஏக்கருக்கு ஒரு கிலோ

கதிராமங்கலத்தில் பாரம்பரிய நெல் ரகங்களை நடவு செய்யும் முறை குறித்து விவசாயிகளுக்கு செயல்விளக்கம் நடந்தது.

விதைநெல் போதும் என்ப தற்கான தொழில்நுட்பத்தை விவசாயிகளிடத்தில் கூறி வருகிறோம். 50 செ.மீ., 40 செ.மீ. இடைவெளியில் நாற்றுக்களை நடவு செய்யும் முறையை கையாண்டால் நாற்று சாயாது, எலி, பூச்சி தொல்லை இருக்காது. செலவும் குறையும், மகசூலும் கூடும் என்றார்.

நெல் ஜெயராமன் கூறுகையில், பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி செய்தவர்கள் வறட்சி காலத்திலும்

பாதிப்பு ஏற்படாமல் தப்பியுள்ளனர். இயற்கை விவசாயம் செய்தவர்களும் தற்கொலை செய்து கொள்ளவில்லை.

இயற்கை வேளாண்மையை மேற்கொள்ளும் விவசாயிகளுக்கு ஏக்கருக்கு ரூ. 5 ஆயிரம் மாளியம் தர வேண்டும். இது இயற்கை வேளாண்மையை மேம்படுத்த உறுதுணையாக இருக்கும். குழந்தைகளுக்கு நஞ்சு இல்லாத உணவுகளை தரும் வகையில் அங்கள்

வாடி, பள்ளி சத்துணவுக்கு தேவையான அரிசி, பருப்பு, காய்கறிகளை இயற்கை விவசாயத்தில் உற்பத்தி செய்வதை கொள்முதல் செய்து வழங்க அரசு முன்வரவேண்டும் என்றார்.

நிகழ்ச்சியை கதிராமங்கலம் ஸ்ரீராம் ஒருங்கிணைத்தார். இதில் விவசாயிகள் பலரும் பங்கேற்று இயற்கை விவசாயம் மற்றும் அதன் செயல்முறைகள் குறித்து தங்களது சந்தேகங்களை கேட்டறிந்தனர்.

News about workshop on climate change and organic farming at SVR Organic farm Kadhiramangalam

தினமலர் திருச்சி திங்கள் ஆகஸ்ட் 28, 2017

நானை பாரம்பரிய நெல்சாகுபடி கருத்தரங்கம்

திருத்தூறையப்பூண்டி* ஆக.28-

திருத்தூறையப்பூண்டி அருகே ஆதிநெல்சாகுபடி இயற்கை வேளாண் பயிற்சி மற்றும் ஆராய்ச்சி மையத்தில் பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி தொழில் நுட்பம் குறித்து நானை (29ம் தேதி) நடக்கும் கருத்தரங்கில் விவசாயிகள் அனைவரும் கலந்து கொண்டு பயன்பெற வேண்டும் என்று நமது நெல்லை காப்போம் மாநில ஒருங்கிணைப்பாளர் நெல்ஜெயராமன் அழைப்பு விடுத்தள்ளார்.

இது குறித்து அவர் கூறியுள்பது:

கடந்த 11 ஆண்டுகளில் 7 ஆண்டுகள் வறட்சி, புயல், வெள்ளம், மழையால் டெல்டா மாவட்டங்கள் பாதிக்கப்பட்டுள்ளன. 2016-2017 ல் கரும்வறட்சி ஏற்பட்டு தமிழகம் முழுவதும் விவசாயம் பாதிக்கப்பட்டது. பருவநிலை மாற்றம் என்பது பெரிதும் அச்சுறுத்திக் கொண்டிருக்கிறது. பெய்யும் மழை ஒரு குறிப்பிட்ட நாட்களிலேயே பெய்து விடுகின்றது.

நிலத்திற்கு ஏற்ப, பருவநிலைக்கு ஏற்ப, பாரம்பரிய நெல் சாகுபடி

செய்ய நெல் வகைகளும் அதன் சாகுபடி தொழில் நுட்பம் குறித்து பயிற்சி வழங்கப்படுகிறது.

இந்த பயிற்சி முகாமில் சாகுபடி தொழில் நுட்பங்கள் குறித்து இயற்கை விவசாய வல்லுனர்கள் கருத்துரைகள் வழங்குகின்றனர். இதில் கலந்து கொள்ளும் விவசாயிகளுக்கு குறிப்பேடு, உணவு, தேநீர் வழங்கப்படும். இதில் கலந்து கொள்ள ஆதிநெல்சாகுபடி இயற்கை வேளாண்மை மற்றும் ஆராய்ச்சி மையம் 04369 220 954, செல் : 99332 20954 என்ற எண்களில் தொடர்பு கொண்டு பதிவுசெய்து கொள்ளலாம் என்று நெல்ஜெயராமன் தெரிவித்துள்ளார்.

News about workshop on climate change and organic farming for Agriculture College students at CREATE Organic Farm Adhirengam on 29/8/17 in Dhinamalar Newspaper

THE HINDU • MONDAY, NOVEMBER 28, 2016

S I T

Rich paddy palette in Wayanad

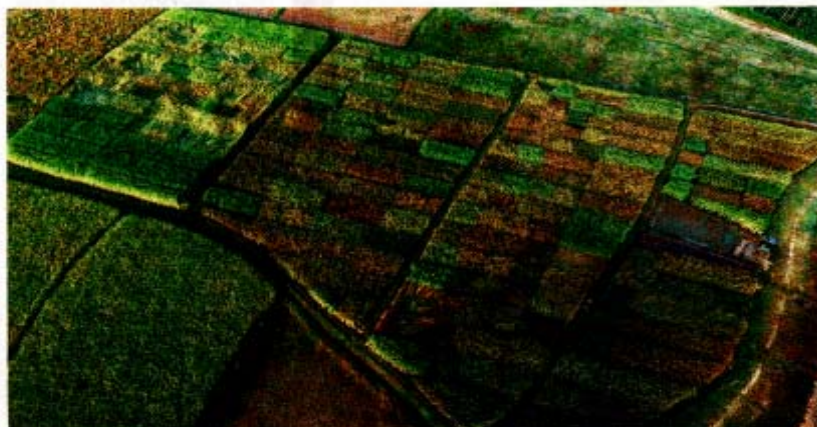
219 varieties of paddy are being cultivated at the Rice Diversity Block under the Save Our Rice campaign

T. NANDAKUMAR

THIRUVANANTHAPURAM: Wayanad is turning into a hub of rice diversity in the country. As many as 219 traditional varieties of paddy are being cultivated at the Rice Diversity Block (RDB) established at Panavelly under the Save Our Rice campaign involving farmers, environmental activists and voluntary organisations.

The first aerial photographs of the RDB have been released by Thanal, an environmental and advocacy research group based in Kerala that coordinates the campaign in South India, Bengal, Odisha and Chhattisgarh.

The project seeks to document and revive the rich diversity of rice and popularise them among farmers. A Seed Saver Network involving farmer collectives has been established and efforts are on to characterize the different

Aerial photograph of the Rice Diversity Block at Panavelly in Wayanad.

landraces. The overhead view of the RDB reveals a colourful tapestry highlighting the rich variety of paddy. "The diversity extends to the colour of the stalk, leaf, and flower. This explains the colour difference between the units in the block," explains R.Sridhar, Programme Director, Thanal.

To prevent cross pollination and maintain genetic purity within the 1.5-acre block, Thanal has adopted the technique of flowering asynchrony which involves a gap of several days between the flowering stage of the dif-

ferent varieties.

"It is estimated that India had 1.5 lakh varieties of rice landraces, with about 3,000 varieties unique to Kerala. But over time, many of these varieties disappeared," Mr. Sridhar says.

"Our aim is to involve all sections of society to conserve rice ecosystems and sustain rice culture and diversity." The campaign also seeks to promote organic farming and prevent GM foods.

The campaign has succeeded in conserving 1,006 varieties of rice landraces in

farmers' fields, rice diversity blocks and seed banks in six States.

The establishment of the RDB at Panavelly was preceded by a seed survey to identify different landraces and collect seeds from farmers. "Some of the varieties are drought-resistant and flood-tolerant. Many others have aromatic and medicinal properties. Efforts are on to and popularize traditional rice among consumers," says Mr.Sridhar.

Another RDB for lowland varieties of paddy has been established at Kozhikode.

THE NEWS MINUTES

Saturday, December 17, 2016

Lost in the Green Revolution, many-hued varieties of paddy are being revived in Kerala

Rice Diversity Blocks in Kerala and five other states preserve over 1,000 indigenous varieties of rice that were at risk of being lost.

32

By Leneesh K & Sridhar R

In the Indian subcontinent, the birthplace of paddy, the colours of the crop's many varieties are as diverse as the land, its people, languages, cultures, costumes, dialects and so on. But most of that variety was lost, when farmers were asked to forgo indigenous varieties of paddy for a few high yielding varieties (HYVs) developed in labs.

This was 50 years ago, when the Green revolution saw India intensively push for replacing its more than 1.5 lakh heritage varieties with the new HYVs, simply to ensure better productivity.

Today, thanks to a few farmers, who refused to forgo their heritage seeds, and thanks to the efforts of scientists like Dr Richaria, and later Dr Debal Deb, as well as national campaigns like the Save our Rice Campaign (SoRC), more than 1,000 varieties are preserved and propagated every year in fields, and maintained in Rice Diversity Blocks (RDBs) and live seed banks across India.

Indigenous Rice Diversity Blocks are fields that maintain the various varieties of paddy across years, either as a collective effort by entities like the SoRC or by individual farmers. The Save our Rice campaign has facilitated the maintenance of many RDBs across six states – Kerala, Tamil Nadu, Karnataka, West Bengal, Chattisgarh and Jharkhand. Together, these RDBs conserve more than 1,000 indigenous varieties, which over 30,000 farmers have adopted.

One such RDB at the Thanal Agro-ecology Centre (TAEC) in Panavally in Wayanad district of Kerala has grabbed wider public attention this year. This RDB has 219 indigenous rice varieties, of which 164 are native to Kerala. This is the largest live collection of paddy varieties in the state.

The campaign started its RDB work in Kerala in 2010. The first RDB was trialed at Kammana in Edavaka gram panchayat in Wayanad district. It was

maintained on the paddy field of an indigenous farmer called Cheruvayal Raman. It had 22 indigenous rice varieties, all local to the Wayanad district. Cheruvayal Raman, later went on to become an icon of his own, as a conserver of seeds.

This RDB attracted a lot of attention especially among farmers and students. Dr Leena Kumari, then Professor and head, Regional Agriculture Research Station (RARS) (expansion), Mankombu and Sri Krishnaprasad, the seed consultant with the Campaign, provided the technical support, training RDB curators and field organisers in Kerala in maintaining RDB and seed purity.

Rajesh and Reena, two nature enthusiasts gave their paddy land to Thanal, a voluntary organisation with its Agro-Ecology Centre at Panavelly, Wyanad for maintaining the RDB. This helped SoRC increase the number of varieties and scientifically manage its own RDB. The Campaign had, by then, collected 64 indigenous rice varieties. Nearly half of the varieties in this RDB were local to Wayanad.

In 2011-12 SoRC conducted seed exploration trips in Kerala. In February 2013, it also ran a seed caravan from Kasargod to Thrissur for sensitising the public about the importance of conserving indigenous seeds. Both helped SoRC increase its collection of indigenous rice seeds.

There were many issues in maintaining so many varieties of paddy in one block. The wide difference in duration of the varieties was the main challenge. The flowering of the different rice plants needed to be asynchronised (made not to coincide), to avoid cross pollination and ensure each variety remained pure. It took 3 years to stabilise the functioning of this RDB. In 2013, the team

managed to establish the asynchrony in the RDB and built it up as a rice learning centre.

The RDB was not maintained merely as a field where diverse rice seeds are grown. It soon grew into a centre for knowledge sharing. The first rice field days event, a residential workshop for a growing group of seed savers from different parts of Kerala, was conducted at the RDB at Panavelly in November 2013. At the event, knowledge about the diverse varieties was shared, and this motivated them to take more efforts to conserve indigenous rice varieties.

Compared to 2010, there is a passion among farmers today for traditional seeds, and many have adopted them in their cultivation. Interestingly, the Agriculture Department is now interested in promoting these varieties. This development is seen in the other rice campaign states of West Bengal, Karnataka and Tamil Nadu as well. This is indeed a welcome development.

It is now also seen that many of these varieties also compete well with the HYVs, show a better resistance to pests and diseases, and most importantly adapt well to local climatic conditions. Some of them have excellent stress tolerance properties, and are highly suitable for changing climate conditions. The collection includes varieties that are scented, medicinal, palatable for different culinary purposes, recipes and so on.

In April 2014, the RDB Panavally launched its seed distribution programme. Following this, C Vijayan, a farmer from Kannur district, established an RDB in his village Alappadamba with the rice seeds he collected from Panavelly.

Owing to increased interest among large sections of people, especially farmers and schools, the field days turned into a field week programme in 2014. After visiting the RDB, a few inspired minds started similar RDBs in other parts of

the state, including one in Kasargod by Prabhakaran, a school teacher and farmer, and another in Wayanad by T Unnikrishnan, a farmer.

Thanal along with the SoRC conducted its first seed festival in the region in April 2015 at the LP school in Panavally. It was a one-day seed festival featuring events such as seed exhibition, seed exchange, a food festival and sessions on various topics related to seed conservation, agro-ecology and so on.

The year 2016, was an exciting one for paddy seed conservation in Kerala. Five seed festivals were conducted, which drew visitors from across the state. 13 RDBs now exist across the state, having spread to the districts of Kasaragod, Kannur, Wayanad, Thrissur, Malappuram and Palakkad.

The icing on the cake came when photographer Midhun Raveendranath and his team, used a helicam over the Rice Diversity Block in Panavelly and gave the world a bird's-eye view of the RDB. With such photographic evidence, the world came to see a paddy diversity field, in all the various hues and colours of nature.

With interest in indigenous rice varieties growing among scientists, farmers and policy makers, and thanks to the growing popularity of RDBs, the future looks brighter for the preservation of the diverse varieties of paddy, in all their natural glory.

Leneesh K is a State Coordinator-Kerala and Sridhar R is Coordinator (Policy & Campaigns) in the national Save our Rice Campaign.

DECCAN HERALD 14 February 2017

Rare display of paddy diversity

Anandateertha Pyati,

Many varieties of traditional paddy, millets, attractive panicles of different crops, detailed information on all plants including their cultivation methods are the highlights of the Rice Museum set up by the Organic Farming Research Centre (OFRC) situated in Navile near Shivamogga.

While the diversity exhibited here is beautiful, decoration of the museum using folk art designs has enhanced its beauty. Contrary to the general belief that agricultural institutes are encouraging farmers to opt for improved and hybrid varieties, OFRC is supporting them to grow traditional varieties. The museum has been set up as part of this effort.

Sustainable agriculture researchers say that India had more than five lakh traditional paddy varieties a few hundred years ago. Now only a few thousand varieties remain. While the ones that are available are also fast disappearing, some farmers' organisations and civil society organisations are working towards saving them. Farmers have also joined in the movement to conserve heritage paddy varieties and as a result, traditional varieties are back in the paddy fields.

Obtaining good quality seeds and adopting suitable cultivation practices are still a challenge for those who are willing to grow traditional crops. At this juncture, OFRC is supporting enthusiastic farmers by providing necessary information and inputs.

"This museum is nothing but a knowledge centre," says S Pradeep, coordinator and nodal officer of OFRC. Over 200 traditional paddy varieties and all types of millets are on display at the museum. "Farmers who want the cultivation details come here for seeds and cultivation guidance. Both seeds and information are provided free of cost," adds Pradeep.

Most of the varieties exhibited here are sourced from different parts of the State. Many varieties from neighbouring states are also on display. "For instance, take navara paddy variety. This is a traditional variety from Kerala and is used for treatment of arthritis. Interestingly, it grows

very well in the Malnad region. We have conserved it and have done a detailed study of its characteristics. Aromatic varieties like gandhasale, ghamgadale and many other paddy varieties were commonly grown a few decades ago. We collect seeds of these varieties in little quantities from farmers, scale up by growing them in different patches and distribute among interested farmers,” Pradeep explains.

Rice diversity block

In the last kharif season, a rice diversity block was set up at the centre and about 200 traditional varieties were grown in different patches. In association with Sahaja Samrudha organic farmers’ association and ‘Save Our Rice’ campaign, the centre made an assessment of the characteristics of the varieties. This summer, farmer-developed varieties such as NMS-2, Chinniponi, Mysore mallige, HMT and Siddasanna will be sown and tested here.

OFRC is encouraging farmers to follow organic farming practices through awareness programmes and training sessions. Last year, the centre distributed 2,000 kg of seeds along with biofertiliser free of cost.

Organic farming pioneer turns icon of Tamil revivalism

Nammalvar's Passion Has Inspired A Generation Of Activists In TN

Saranya.Chakrapani@timesgroup.com

Back in 2013, as he sat fasting for days against the Mannargudi Coal Bed Methane project, ecological crusader Nammalvar explained his opposition to the non-inclusion of any farmer from the Cauvery delta in the committee formed by late chief minister J Jayalithaa to study the fallout of the project. "Kaisammai parka kannaadi etharikka." (who needs a mirror to see a wound in his hand).

Months later, he died on his way to a protest against another methane gas project.

Four years later, one of the young protesters in Kumbakonam and Neduvassal against the union government's proposed hydrocarbon exploration project is Hari Prasanna Kumar — engineering graduate, yoga practitioner, acupuncturist, plastic recycler, but most notably, an 'ayya' proponent.

"It was ayya's dream that our people went back to nature, put their trust in it and protected it. He battled to bring back the cultivation of our native seeds and knew that

FIGHT FOR SURVIVAL: Farmers protesting against the hydrocarbon extraction project in Neduvassal. Many young protesters see themselves as Nammalvar's followers

Tamil Identity

projects such as this would prevent that from happening," he says, and quickly adds, "From Jallikattu to methane, it looks like Tamil Nadu will have to get used to reclaiming everything that's its own, only through re-narration."

Nammalvar's quest to promote natural farming was at times lonely, at times obstinate, but years after his passing, the stirrings of the movement he started are continuing to steadily manifest in the visions of a range of people — from those working in the agro, food and wellness sectors to protesters fearing loss of Tamil culture.

Those who spent their time and

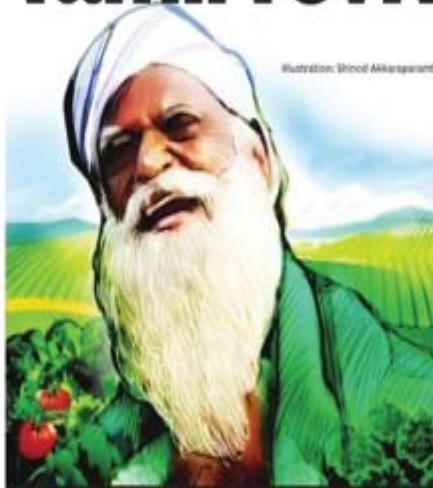

Illustration: Shirod Akkapanarathil

HIS GREEN FINGERS

G Nammalvar spearheaded the organic farming movement in Tamil Nadu

- > Born in 1938, in Elankadu near Thiruvaiyaru, he graduated in agriculture from Annamalai University
- > Worked as a scientist at the Agricultural Research Station in Kovilpatti for a few years
- > Strongly opposing promotion of chemicals, pesticides and expensive hybrid seeds, he left his job at the department of agriculture
- > Campaigned for sustainable agriculture by travelling to remote parts of TN and interacting with the farmers
- > His research took him to several western and South East Asian countries, including Italy, Indonesia and Singapore, where he delivered lectures
- > In 1994, environmentalist, Dr Vandana Shiva campaigned against the patenting of neem
- > by the US; Nammalvar joined her to fight against it in a Munich court
- > Played a pivotal role in the revival of traditional rice varieties, which have now risen to more than 150
- > Recognising his extensive work in the field of agriculture, Gandhigram Rural Institute, Dindigul, honoured Nammalvar with a doctorate in 2007

energies see him as a messiah of Tamil culture — he went from village to village in the state, recording farmers' experiences. He swore by the use of panchagavyam (an organic fertilizer prepared by using five cow products — dung, urine, milk, curd and ghee); he lauded the preparation and use of natural pesticides that were prepared by mixing buttermilk with ground garlic and ginger. He believed in native crop rotation techniques that found

their roots in the region's traditional food habits. He believed that traditional grains came with inherent immunity against pests and insects, whereas hybrid grains attracted them — consequently rising the need for pesticides.

All this in the 1960s when agro scientists and the government were intent on increasing the per acre yield of farmlands and went on to hybridise them with those from China, Philippines and Taiwan.

"But what's often forgotten is that he was an agricultural scientist first," says siddha practitioner Sivaraman, who met Nammalvar during the years he was coming down hard on BT brinjal. It was then that Sivaraman learnt a length about the politics of food.

"Nammalvar believed in the efficacy of our methods, not out of some blind allegiance to the land culture, but because as an exper he saw legitimate benefits in them. He understood why the panchagavyam was good, why the crop needed a certain alkalinity to ward off acidity. His biggest contention was we had both the native technology and grains that made us self-sustained. And we were losing both."

Engineering graduate Vinot Kumar, who now spends his days passionately pitching the benefits of organic farming and native agricultural techniques to farmers, anyone with the money and will to invest in the cause, quit a high paying corporate job in 2014 to put to use the science that Nammalvar propagated. "Above everything, he was a legendary farmer. And that's why he rebelled against any system that he believed wronged the farming community. At a time when he was considered influential to have a government job, he turned his back to it, owing to their policies that went against the interest of the farmer — who's still the most neglected victim of industrialised farming by the way," says Kumar.

Perhaps taking a cue from the late crusader's methods, Kumar himself has traversed the village from Cheruvu to Surat on a bicycle and met close to 300 people urging them to embrace organic farming. "Nammalvar reminded us we were a society that has been farming for thousands of years, and that made us pioneers. But traditional methods of farming have not been documented in any agricultural university in India. Fertilizer and pesticide manufacturers, and producers of technology are the biggest beneficiaries, whereas, the farmer is only losing everything he has," he adds. "And this is why, I plan to bring these things out in a book."

Email your feedback to southpole.toi@timesgroup.com

➤ തിരുനെല്ലി പഞ്ചായത്ത് വിത്തുസംവം മന്ത്രി ടി എം തോമസ് ഐസക് ഉദ്ഘാടനംചെയ്യുന്നു

കാർഷിക സംസ്കൃതി ഉയർത്തി തിരുനെല്ലിയിലെ വിത്തുസംവം

കൊട്ടിക്കുളം > തിരുനെല്ലി പഞ്ചായത്തിന്റെ കാർഷിക സംസ്കൃതി തിരിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്നതിനുള്ള പ്രയത്നത്തിന്റെ ഭാഗമായി തിരുനെല്ലി പഞ്ചായത്തിൽ വിത്തുസംവം സംഘടിപ്പിച്ചു. കാർഷിക സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയുടെ അടിസ്ഥാനമായ മണ്ണു വിത്തും സംരക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ജനപങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കുന്നതായിരുന്നു വിത്തുസംവം. ധനമന്ത്രി തോമസ് ഐസക് ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു.

തനത് ഉൽപ്പന്നങ്ങളും ഗോശ്രമനതയുടെ വംശീയ ഭക്ഷണവുമെല്ലാം മറ്റിയ കാലത്തിൽ വേണ്ട വിധത്തിൽ വയനാട്ടിലെ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ബ്രാൻഡ് ചെയ്ത് വിപണനം നടത്തണമെന്ന് മന്ത്രി പറഞ്ഞു. കുടുംബശ്രീയട

ക്കുള്ള സംവിധാനങ്ങൾക്ക് ഏറ്റെടുത്ത് ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നതാണിത്. പരമ്പരാഗതമായി കേന്ദ്ര യോഗ്യമായതെന്ന് കണ്ടെത്തിയ ഇലവർഗ്ഗങ്ങൾ ഇവിടെ ധാരാളമുണ്ട്. ഇവയെല്ലാം പുറംലോകത്തിന് ഇന്നും അപരിചിതമാണ്. മുൻകാലങ്ങളിൽ പരമ്പരാഗത കർഷകർക്കിടയിൽ നിലനിന്നിരുന്ന കൊടുക്കൽ വാങ്ങലിൽ നിന്നാണ് പൈതൃക നെൽവിത്തുകൾക്കും കുട്ടുതൽ പ്രചാരം ലഭിച്ചത്. വാണിജ്യോടിസ്ഥാനത്തിൽ തിരുനെല്ലിയുടെ തനത് ഉൽപ്പന്നങ്ങൾക്കും അതിന്റേതായ പ്രസക്തിയുണ്ട്. ഇതിനായി പഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ ആസൂത്രണം വേണം. ഇത്തരത്തിലുള്ള ഉദ്യമങ്ങൾക്ക് ശ്രീതല പഞ്ചായത്ത് സംവിധാനങ്ങൾ

സന്നദ്ധസഹായകളെ പോലെ അക്ഷീണം പ്രവർത്തിക്കണം-ഐസക് പറഞ്ഞു. ഒ ആർ കേളു എംഎൽഎ അധ്യക്ഷനായി.

ഒട്ടേറെ കൃഷിയിടങ്ങളും കർഷകരും ഉണ്ടെങ്കിലും തിരുനെല്ലിയിലെ കാർഷികമേഖല തേന്തിടുന്ന പ്രധാനപ്രശ്നം വന്യമൃഗശല്യമാണെന്ന കാര്യം ഒ ആർ കേളു മന്ത്രിയുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുത്തി. ഇക്കാര്യത്തിൽ പ്രത്യേക ശ്രദ്ധ നൽകുമെന്നും മന്ത്രി പറഞ്ഞു. പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റ് മായാദേവി, വൈസ് പ്രസിഡന്റ് പി വി ബാലകൃഷ്ണൻ, മാനന്തവാടി നഗരസഭാ ചെയർമാൻ വി ആർ പ്രവീർ, സാലി വർഗ്ഗീസ്, കെ അനന്തൻ നമ്പ്യാർ, വൈസ് ഡി ലൈഫ് വാർഡൻ പി ധരേഷ്കുമാർ എന്നിവർ സംസാരിച്ചു.

News about Thirunelli seed festival in Mathrubhumi News paper

ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം വിളിച്ചോതി വിത്തുസവം

● സ്വന്തം ലേഖകൻ

കാട്ടിക്കുളം > ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം വിളിച്ചോതി തണലും തിരുനെല്ലി പഞ്ചായത്തും സംഘടിപ്പിച്ച വിത്തുസവം. 2015ൽ കാട്ടിക്കുളം പനവല്ലിയിലാണ് വിത്തുസവത്തിന് തുടക്കം. പരിസ്ഥിതി സംഘടനയായ തണൽ ആണ് തുടക്കം കുറിച്ചത്. പഞ്ചായത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ തണൽ സേവ് ഓർ റൈസ് ക്യാമ്പയിൻ എന്ന പേരിൽ ജൈവകൃഷിരീതിയെ സംബന്ധിച്ച വിപുലമായ പ്രദർശനം ഇത്തവണയും ഒരുക്കിയത്. അന്യംനിന്നു പോകുന്ന വിവിധതരം നെൽവിത്തിനങ്ങൾ പുതിയ തലമുറയ്ക്കായി പരിചയപ്പെടുത്തി. പുസ്തകങ്ങളും നെൽവിത്തിനങ്ങളും വിറ്റ് ലഭിക്കുന്ന തുക തണൽ സംഘടനയായിട്ടാണ് പതിവുവരുന്നത്. ലഭിക്കുന്ന വരുമാനം പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ പരിപാടികൾക്കായാണ് വിനിയോഗിക്കുന്നത്. എന്നാൽ നെൽ വിത്തിനങ്ങൾ വാങ്ങുന്നവർ അ

വിത്തുസവത്തിൽനിന്ന്

യത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ തണൽ തന്നെയാണ് സേവ് ഓർ റൈസ് ക്യാമ്പയിൻ എന്ന പേരിൽ ജൈവകൃഷിരീതിയെ സംബന്ധിച്ച വിപുലമായ പ്രദർശനം ഇത്തവണയും ഒരുക്കിയത്. അന്യംനിന്നു പോകുന്ന വിവിധതരം നെൽവിത്തിനങ്ങൾ പുതിയ തലമുറയ്ക്കായി പരിചയപ്പെടുത്തി. പുസ്തകങ്ങളും നെൽവിത്തിനങ്ങളും വിറ്റ് ലഭിക്കുന്ന തുക തണൽ സംഘടനയായിട്ടാണ് പതിവുവരുന്നത്. ലഭിക്കുന്ന വരുമാനം പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ പരിപാടികൾക്കായാണ് വിനിയോഗിക്കുന്നത്. എന്നാൽ നെൽ വിത്തിനങ്ങൾ വാങ്ങുന്നവർ അ

ത് കൃഷി ചെയ്ത് ചെറിയൊരളവി വിത്തുകൾ സംഘടനയ്ക്ക് തിരിച്ചെൽപ്പിക്കണമെന്നും നിർബന്ധമുണ്ട്. അതിനായി വാങ്ങുന്നവരുടെ വിവരങ്ങൾ അപ്പോൾ തന്നെ ശേഖരിക്കുകയും ചെയ്യും. തണലിനു പുറമേ നെൽ വിത്തിനങ്ങളുടെ മാത്രം പ്രദർശനവുമായി കോഴിക്കോട് ആസ്ഥാനമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന പൈതൃക എന്ന സംഘടനയും രംഗത്തുണ്ടായിരുന്നു. 23 നെൽ വിത്തിനങ്ങൾ സ്വന്തം നാടായ തൃശ്ശൂരിലേയിൽ തന്നെ കൃഷി ചെയ്ത് പ്രദർശനം ഒരുക്കിയ ജോൺസന്റെ പ്രദർശനവും ശ്രദ്ധേയമായി.

ചെന്നൈ ടി. ഒരുക്കിയ തുലാ എന്ന പേരിലുള്ള വസ്ത്ര പ്രദർശനവും വ്യത്യസ്തമായി മഴകൊണ്ട് മാത്രം കൃഷി ചെയ്ത പരമ്പരാഗത പരുത്തിയിൽ നിന്നുള്ള പഞ്ഞി കൈകൊണ്ട് തന്നെ നൂലാക്കി കൈത്തറിയിൽ നെയ്തെടുത്ത് പ്രകൃതിദത്തമായ ചായങ്ങൾ മാത്രം ഉപയോഗിച്ച് നിർമ്മിച്ച വിവിധതരം വസ്ത്രങ്ങളാണ് തുലാ എന്ന പ്രദർശനത്തിൽ ഒരുക്കിയത്. ഇവയെ കൂടാതെ വിവിധതരം പച്ചക്കറി വിത്തിനങ്ങളുടെ പ്രദർശനം, പാരമ്പര്യ ഭക്ഷ്യമേളകൾ എന്നിവയൊക്കെ വിത്തുസവത്തിലെ ശ്രദ്ധേയ കാഴ്ചകളായി.

- അടവ് (240140)> ബാഹുബലി 2 (നാല് കുളി)
- പൂരിപ്പള്ളി
- അടവ് (240282)> 1971 ബിരയാട് ബോർഡേഴ്സ് 2.30, 5.30, 8.30
- ബുദ്ധൻ (241740)>
- കടൽപ്പാട്- 2.30, 5.30, 8.30
- മേഴ്സലി
- ഐശ്വര്യ (220582) > ബാഹുബലി 2 10.45, 2, 5.15, 8.30
- അത്യുഷ് (220582) ഗോദ 11.00, 2.00, 5.30, 8.30
- മാത > ലക്ഷ്യം 11.2, 5.30, 8.30
- സിറ്റി ഓൾ (223237)> പവർപാണ്ടി 11.00, 2.15 5.30, 8.30.

News about Thirunelli Seed Festival in Madhyamam News Paper

Sowing the seeds of conservation

[L. Kanthimathi](#)

ASHA to organise a three-day seed festival at Anna University

Anupam Paul has the distinction of rediscovering 800 indigenous varieties of paddy. Helped by a revival project, some of the varieties are back from the brink, and Paul, who is from West Bengal, will present these at the National Seed Diversity Festival at Anna University from June 9 to 11. Similarly, Beej Bachao Andolan will display over 100 indigenous varieties of *rajma*, many of which are from the Uttarakhand region. Save Our Rice, a Kerala-based forum, will present 200 varieties of paddy, collected from Orissa, Tamil Nadu and Kerala.

Around 100 other seed conservationists and groups from various parts of India will participate in the festival, which is in its fourth edition.

The previous editions were organised in Delhi, Chandigarh and Hyderabad. One of the thrust areas of the event, organised by Bharat Beej Swaraj Manch, which is attached to the Alliance for Sustainable and Holistic Agriculture, is conservation of heirloom seeds. The event is also supported by Safe Food Alliance.

“Seventy years ago, India had over one-and-a-half lakh heirloom varieties of paddy. Almost every village had its own variety of paddy, which was suited to local climatic and geographical conditions. Some of these varieties were extremely resilient, and thrived during droughts and floods. Today, their numbers have dwindled. Only a handful of them make up 90 per cent of the cultivation,” says Ananthoo, coordinator of Safe Food Alliance.

According to the organisers, the larger vision of the Festival is to break the monopoly of corporates in the agriculture sector and help individual farmers.

“A farmer should be able to decide on the price for his produce, and not middlemen. For this to happen, farmers have to change their farming and trading practices. They should look at growing crops that go into staple foods of local consumers than catering to consumers in faraway lands. They should cultivate multiple crops in their farms instead of growing a single crop,” adds Ananthoo.

“A seed should not be seen as a commodity but as a higher form of life in the ecosystem which plays a key role in food security, conservation of biodiversity and culture and heritage of a country,” says G.Krishna Prasad, founder of Sahaja Samrudha, Bengaluru. “City dwellers can also play a role in conservation of seeds by setting up kitchen gardens,” says Subha Bharadwaj, a member of Organic Garden Foundation. For details, call Ananthoo at 94441 66779 or Subha Bharadwaj at 94449 26128

THE HINDU JUNE 12, 2017

Seeds of the future past

[Ranjani Rajendra](#)

44

Check out the diverse seed varieties showcased at Anna University that give their commercial variants a run for their money

Did you know that the country had over 1,72,000 varieties of paddy at one point of time? And that Tamil Nadu alone has a recorded 4,000 varieties of rice as per the Seed Diversity Department of Tamil Nadu? Over 3,000 varieties of this paddy were on display at Anna University over the weekend, alongside other native and heirloom seeds brought to the venue by farmers and seed savers from across the country. Right from Zara, Laiphou, Dalai, and Kumbi Phou varieties of paddy from Manipur to Kada from West Bengal, Ganda Sale from Karnataka, Palliyar from Kerala and Manal Samba, Kaati

Yannai, Kavuni Arisi and Illapambu Samba from Tamil Nadu, the seed festival gave paddy the pride of place through the Save Our Rice Campaign.

Many of these are much hardier than the variants that flood the markets today. Take Kaati Yannai for instance. The plant grows to about 7 feet in height and is resistant to floods and strong winds. Others such as Kavuni Arisi and Kari Nellu Kaala are great for those with diabetes, thanks to their low glycemic index.

Says Praveen Narsingamurthy, director, Desi seeds, “A lot of the paddy here have been collected from different states and are drought and water logging resistant. Some of them are extremely hardy, and can thrive with very little water, while others have great calcium content. Our country is a treasure trove of heirloom seeds that are under utilised. While the urban population has now begun to become aware and understands the importance of these seeds and varieties, we’re not yet able to supply to the demand, because farmers haven’t yet been mobilised in this direction.”

In another corner of the hall at Anna University, are a bunch of farmers from Mysuru in Karnataka, with a table covered in corn of all sizes and colours. There’s corn in deep red, golden yellow, pale blonde and even one with kernels that are a mix of golden and black. They’re all native varieties of maize that these farmers have been staunchly preserving through generations. “They’re perfectly fit for human consumption. You can make a variety of dishes with them — kanji, upma, halwa, biscuits, rotis, vadagam and even mudde,” says Siddaraju Udaya, one of the seed savers.

“They have plenty of health benefits and are best for children, pregnant women and lactating mothers. And unlike hybrid varieties that can spoil and become infested within two months, these have been dried for more than a year and can be used as seeds to sow,” he adds, as he urges me to try some of the kernels. Though a little hard, due to the passage of time, the corn kernels come with a certain sweet and rustic flavour.

The primary idea of organising the seed festival, says Ananthoo, coordinator of Safe Food Alliance, is to provide a platform for seed savers from across the nation. “In these days of climate crisis, these seeds by nature are pest and drought-resistant, apart from their numerous health benefits. It is important that the urban consumer understands, appreciates and safeguards them. After all, Nature is all about diversity.

And this is one way to get the government to take notice of the importance of going native,” he says.

“People don’t even know what any of the plants look like. We’re not even aware of the varieties or what seasons they grow in. The market is flooded with out-of-season produce and people need to understand just how chemically influenced they are,” says Alladi Mahadevan of Grow Your Own Veggies.

Seed savers at the venue adopted ingenious ways to preserve heirloom seeds. Some emptied out ash gourd and used it to store the seeds. At another corner, they interacted with each other to exchange seeds, while some farmers sold small quantities of native seeds to those interested. Stalls featuring organic groceries and vegetables were a major attraction, as was the pottery corner, with kids and adults alike trying their hand at making traditional cookware under the guidance of potters from Tirunelveli.

Farmers opt for traditional paddy

Sturdy Crops Preferred In Dry Delta

Deepak Karthik
@timesgroup.com

Chennai: As uncertainty continues on release of water from Mettur dam and the consequent delay in raising samba crop, organic farmers have suggested that delta farmers go for short-term traditional paddy varieties which can withstand drought and inundation. Varieties like Poonkar, Kullankar and Salem Sanna have proven to be resistant to drought and flood through field trials.

Last year this day (September 20), the sluice gates of Mettur dam were opened to benefit about 8 lakh hectares of

RICE BOWL

Paddy cultivation data for Tamil Nadu

TRADITIONAL PADDY VARIETIES: Poonkar, Kullankar, Salem Sanna, Mattakkar, Kavuni

PADDY HUBS IN CAUVERY DELTA | Nagapattinam: Vedaranyam and Sirkazhi
Thiruvarur: Thiruthurai, Poondi and Kudavasal

TRADITIONAL PADDY VARIETIES COST OF CULTIVATION: ₹5,000-₹7,000 per acre
Average yield: Up to 915kg per acre | **Price:** ₹1,400 to ₹1,500 per sack (61 kg)

HYBRID PADDY VARIETIES | Cost of cultivation: ₹18,000 to ₹20,000 per acre
Average yield: Up to 2,400kg per acre
Price: ₹800 to ₹900 per sack (61 kg)

SAMBA CROP DAMAGE IN 2016-17 (In acres)

Trichy	34,000
Thanjavur	1.98 L
Thiruvarur	1.11 L
Nagapattinam	3.20 L
Pudukkottai	1.05 L

METTUR DAM OPENING DATES

2012- September 17
2013- August 02
2014- August 10
2015- August 09
2016- September 20

farmland in the Cauvery delta districts. That was the 'most delayed opening' in at least a decade. This time there is no sign of water being released from the dam. The

north-east monsoon last year registered a deficit of 62% in the state, and the recent spells of rain have not helped the region which relies on canal-based irrigation. All eyes are

on the Mettur water level, which was inching towards the 78-foot mark on Tuesday. The sluice gates can open only when water reaches 90-foot. Had Mettur dam been

opened on its customary date of June 12, farmers in the Cauvery delta would have taken up long term paddy cultivation either by July or August. Samba cultivation seldom sticks to such routine and this year could be the worst as poor storage in Mettur dam is further deferring the opening beyond September 20. The organic farmers have suggested that their counterparts try out the traditional paddy breeds with shortest crop cycle instead of preferring breeds with a cycle ranging 135-150 days for samba. "We are already lagging behind the cultivation schedule by a month. In case of an adverse north-east monsoon, the crops would witness yet another catastrophe. Delta farmers should prefer traditional paddy with a crop cycle not beyond 120 days," Nel R Jayaraman, coordinator of Save Our Rice campaign, said.

Organic farmers point out that traditional paddy varieties like Poonkar can be harvested in 75-85 days, Kullankar in 90 days and Salem Sanna in 120 days for late samba cultivation. Besides, the traditional breeds fetched good demand and substantial price for their medicinal values. "Wetting once every couple of weeks is enough for the traditional paddy variants. The same can even withstand inundation due to incessant rainfall for more than a week," said Jayaraman, recipient of best organic farmer honour twice from the state government. At present, Thanjavur, Thiruvarur and Nagapattinam farmers cultivate two to three dozen traditional paddy breeds on about 25,000 acres. A senior agriculture department official said that the government had in the 2016-17 financial year promoted the cultivation of traditional paddy.

A20 INDIA

Gulf News | Wednesday, August 23, 2017 | gulfnews.com

Farmers revive traditional grains

ABOUT 37,000 AGRICULTURISTS IN CAUVERY RIVER DELTA REGION ARE NOW CULTIVATING VARIETIES LONG FORGOTTEN

THIRUTHURAIPOONDI

For Nel Jayaraman, the realisation that hybrid seeds, chemical fertilisers and pesticides were making farmers more vulnerable to extreme weather came slowly.

In fields near the town of Thiruthuraiipoondi in the southern state of Tamil Nadu, Jayaraman saw yields falling and farmers' debt rising as their reliance on modern seeds and pesticides grew, even as the rains became increasingly fickle.

Fifteen years ago, Jayaraman gave up both, returning to traditional varieties and organic farming methods that had become nearly extinct in the Cauvery river delta region where his family had lived for generations.

Since then, he has revived about 150 indigenous varieties of rice, and become an evangelist for traditional seeds and organic farming, which he sees as key to combating the impacts of climate change and protecting harvests and farmers' incomes.

"Hybrid varieties need more water, fertilisers and pesticides. They are just not sustainable in this region," he argued in his small office as a steady stream of farmers walked in and out to talk to him or buy seeds.

"We should go back to traditional varieties that are suited to this soil, that can withstand these conditions. It is the only way farmers can make a decent living." That is particularly crucial as Tamil Nadu faces its worst drought in more than a century, after the monsoon rains failed last year, he said.

As India's population ex-

■ A farmer works in his paddy field. Rising debt — in part from harvests slashed by drought and uneven rainfall — has triggered tens of thousands of farmer suicides, including in Tamil Nadu.

salinity of the soil and groundwater, and are resistant to drought," said Subhashini Sridhar at CIKS in neighbouring Nagapattinam district. "You need a large and diverse genetic pool to preserve these qualities," she said, citing the example of the aftermath of the 2004 Indian Ocean tsunami, which hit Nagapattinam hard.

Afterward, only some traditional varieties could be successfully grown because salinity in the soil and groundwater was higher than normal.

About 60 per cent of India's population depends on land to make a living. But while agriculture made up more than two-thirds of a farm family's income in the 1980s, its share is less than a third today as commodity prices fall but the costs of seed, fertiliser and pesticides rise.

Rising debt — in part from harvests slashed by drought and uneven rainfall — has triggered tens of thousands of farmer suicides, including in Tamil Nadu.

Jayaraman and Sridhar see traditional seeds as a solution.

Farmers do not need to buy seed every year as they have to with hybrids — instead they simply save part of their harvest to replant — and the older varieties often need less water and do not need chemical fertilisers and pesticides, Jayaraman said.

A move to healthy eating in India's cities has also sparked demand for traditional grains and organic fruits and vegetables, for which consumers are willing to pay more, he said.

About 37,000 farmers in the delta region are now cultivating traditional rice varieties, said Jayaraman.

— Reuters

60%
of India's population depends on land to make a living

2/3rd
agriculture's share in a farm family's income in the 80s

1/3rd
agriculture's share in a farm family's income today

panded quickly after its independence from colonial rule in 1947, the government backed a programme to increase food production to meet rising demand.

The Green Revolution, launched in the 1960s, increased harvests with improved technology, including high-yielding varieties of wheat and rice developed by scientists, and greater use of chemical fertilisers.

While productivity rose, there has been criticism that the benefits were overstated, that the cultivation methods damaged the land and drained groundwater, and that the gene pool for staple crops narrowed, leaving farmers fewer options when faced with disease and drought.

Several organisations in southern India have since launched efforts to revive traditional cultiva-

tion and rice varieties.

The Centre for Indian Knowledge Systems (CIKS), for example, has revived dozens of traditional rice varieties that are resistant to pests and disease, capable of dealing with floods and drought, and that have valuable medicinal properties.

"Particularly for coastal regions such as this, you need varieties that can handle the higher

ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ

3 | ಮೇ | 2017 |

ಬುಧವಾರ

ಕೃಷಿ

ನಿರೀಕ್ಷೆ: ಅಜಿತ ಶೋಷಣೆ

www.skdaily.com
email: skeditor@gmail.com

ವಾಣಿಜ್ಯ

ಅಕ್ಕಿಯ ಲೋಕದ ಅಚ್ಚರಿ....!

ಅಕ್ಕಿಯ ಲೋಕದ ಅಚ್ಚರಿಗಳೆಂದರೆ ಅದು ಅಕ್ಕಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ಮಾರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಚ್ಚರಿಗಳಿವೆ. ಅಕ್ಕಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ಮಾರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಚ್ಚರಿಗಳಿವೆ.

ಕೃಷಿ ಲೋಕದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಎಂದರೆ ಅದು ಅಕ್ಕಿ! ಅಕ್ಕಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ಮಾರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಚ್ಚರಿಗಳಿವೆ. ಅಕ್ಕಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ಮಾರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಚ್ಚರಿಗಳಿವೆ.

ಅನ್ನದ ಏರ್ಪಾಟ ಅದರ ಅದು ಕಷ್ಟ ಇದ್ದರೆ ಭತ್ತದ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಏನು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅರಿಯದವರು ತನ್ನ ತನ್ನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು.

ನಿಜವು

ಎಂಜಿನ್ ಮತ್ತು ಹೃದಯ

ನಗರವಾಸಿಯಾದ ಕೆಲವರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ದೂರವಿಡಿದು ಕೆಲವು ಗ್ಯಾರೇಜ್ ಅಥವಾ ಗ್ಯಾರೇಜ್ ಮಾರಾಟ ಉತ್ಪನ್ನ ದಳಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಗ್ಯಾರೇಜ್ ಮಾರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಗ್ಯಾರೇಜ್ ಮಾರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಗ್ಯಾರೇಜ್ ಮಾರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅನ್ನದ ಏರ್ಪಾಟ ಅದರ ಅದು ಕಷ್ಟ ಇದ್ದರೆ ಭತ್ತದ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಏನು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅರಿಯದವರು ತನ್ನ ತನ್ನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು.

ಅನ್ನದ ಏರ್ಪಾಟ ಅದರ ಅದು ಕಷ್ಟ ಇದ್ದರೆ ಭತ್ತದ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಏನು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅರಿಯದವರು ತನ್ನ ತನ್ನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು.

